

ትምህርት አሥራ ስድስት

1ኛ ቀን፡ የትንቢተ አዋጽ መግቢያ

1ኛ ጥያቄ፡ ያዕቆብ 1:27 እንብብ። ሀ) ሐዋርያው ያዕቆብ በእግዚአብሔር ፊት ንጹሕና ነውርም የሌለበት አምልኮ ምንድን ነው ይላል? ለ) ይህን ያለው ለምን ይመስላል? ሐ) ይህን ጥቅስ በግል በምትወስደው ክርስቲያናዊ እርምጃህ ከሕይወትህ ጋር ለማዛመድ የፈለግኸው እንዴት ነው? መ) ቤተ ክርስቲያንህ ይህን ጥቅስ ለመፈጸም የምትጥረው እንዴት ነው?

ትንቢተ አዋጽ ስለ እውነተኛ፡ ንጹሕና በእግዚአብሔር ዘንድ ተቀባይነት ስላለው ሃይማኖት ይናገራል። ብዙዎቻችን እግዚአብሔር ጉዳይ ያለው ከልባችን ጋር ብቻ የሆነ ይመስለናል። በእግዚአብሔር ላይ ትክክለኛና ተገቢ የሆነ እምነት ካለን፡ ከኃጢአት ንጹሕን ሆነን ለመኖር ከጣርን፡ ለማያምኑ ሰዎች ከመሰከርን እግዚአብሔር በእኛ ደስ የሚሰኝ ይመስለናል። እነዚህ ሁሉ አስፈላጊ ነገሮች ቢሆኑም፡ በእግዚአብሔር ፊት ግን እነዚህ ብቻ በቂ አይደሉም። መዘመር፡ መጸለይ፡ መጽሐፍ ቅዱስን ማጥናት ወይም መመስከር የመሳሰሉትን ተገቢ የሆኑ ሃይማኖታዊ ድርጊቶችን ብንፈጽምም እንኳ ድሆችን፡ ባሉቻቸው የሞቱባቸውን ቤቶችና የሙት ልጆችን ለመሳሰሉ እርዳታ ለሚያሻቸው ሰዎች የሚያስፈልጉትን ነገሮች ለማድረግ ካልጣርን፡ እውነተኛውን ሃይማኖት እየተከተልን አለመሆናችንን እንደ ያዕቆብ መልእክት ሁሉ ትንቢተ አዋጽም ያስተምረናል። በእግዚአብሔር አመለካከት እውነተኛ ሃይማኖት የሚጀምረው ከልብ በሚደረግ እምነትና አምልኮ ቢሆንም፡ ዳሩ ግን ይህን መሰሉ ልብ በችግር ውስጥ ስለሚገኙ ሰዎች ሁልጊዜ ገድ የሚለውና እነርሱንም ለመርዳት ፈጥኖ የሚደርስ መሆን አለበት። ብዙዎቻችን ግን እነዚህን ጥቅሶች በተግባር ላይ አናውላቸውም።

በአዋጽ ዘመን ይኖሩ የነበሩ ሃይማኖታዊ መሪዎችም ይህን አላደረጉም ነበር። ስለዚህ አዋጽ ራሳቸውን እንደ ጻድቃን የሚቆጥሩና ድሆችን በመናቅ ይጨቁኑ የነበሩትን መሪዎች ይከላል። እግዚአብሔር ይበልጥ ደስ የሚሰኘው በሃይማኖታዊ አምልኮ (ለምሳሌ መሥዋዕቶችን በማቅረብ)

ሳይሆን በፍርድ፣ በጽድቅ፣ በፍቅርና ለድሆች በሚደረግ ምሕረት ነው (አሞጽ 5:21-24 ተመልከት)።

የትንቢተ አሞጽ ጸሐፊ

የትንቢተ አሞጽ ጸሐፊ አሞጽ የተባለው ሰው ነው። አመጣጡ ከደቡብ የይሁዳ መንግሥት ሲሆን፣ የተወለደበት ከተማ በይሁዳ ከምትገኘው ከቤተ ልሔም 9 ኪ.ሜ. ያህል ርቃ በስተደቡብ የምትገኝ ቴቂሌ የምትባል ስፍራ ነበረች። በዘመኑ የነበሩት አብዛኞቹ ነቢያት የነቢይነትን አገልግሎት ያከናውኑ የነበረው ሙሉ ጊዜያቸውን ሰጥተው ሲሆን፣ አሞጽ ግን እንደዚያ አልነበረም። ይህንን ስንል አሞጽ የነቢይነት አገልግሎት ሙያው አልነበረም ወይም ቤተሰቡ ከነቢያት ወገን አልነበረም ማለታችን ነው (አሞጽ 7:14-15)። ይልቁንም አሞጽ ገበሬ ነበር። ላም ጠባቂና የሸላ ፍሬ ለቃሚ ሲሆን፣ አመጣጡ ከይሁዳ ድሀ ቤተሰብ ነበር።

ይህ ሐቅ እግዚአብሔር ዕቅዱን ለመፈጸም የሚጠቀመው በተማሩት ሰዎች ብቻ እንዳይደለ ሊያስታውሰን ይገባል። ብዙዎቻችን እግዚአብሔር የሚጠቀመው በተማሩ፣ በመጽሐፍ ቅዱስ ትምህርት ቤት በሠለጠኑ፣ በቤተ ክርስቲያን ውስጥ የክብር ስፍራ ባላቸው ሰዎች ብቻ የሆነ ይመስለናል። ነገር ግን ይህ የሰይጣን ሽንገላ ነው። መጽሐፍ ቅዱስ የሚያስተምረው እግዚአብሔር ሞኞችን፣ ያልተማሩትንና የተጣሉትን ሰዎች ከፍተኛ ተግባር እንዲፈጽሙለት እንደሚመርጣቸው ነው። በዚህ መንገድ እግዚአብሔር ጥበበኞችና ሀብታሞች የሆኑትን ሰዎች በማስገረም፣ በሥራው ውስጥ የሚታየውን ክብር ሁሉ ለራሱ ይወስዳል።

2ኛ ጥያቄ፣ 1ኛ ቆሮንቶስ 1:17-31 አንብብ። ሀ) አሞጽ እነዚህን ጥቅሶች የሚገልጠው እንዴት ነው? ለ) በቤተ ክርስቲያን የእነዚህ ጥቅሶች እውነትነት ሲረጋገጥ ያየኸው እንዴት ነው? ሐ) በርካታ የቤተ ክርስቲያን መሪዎች አገልጋዮችን ለመምረጥ በትምህርት፣ በሀብትና፣ በመጽሐፍ ቅዱስ ትምህርት ቤት ሥልጠና ላይ ከፍተኛ ትኩረት የሚያደርጉት ለምንድን ነው?

እግዚአብሔር አሞጽን ጠርቶ ወደ ሰሜኑ የእስራኤል መንግሥት ላከው። አሞጽ ያገለገለው የእስራኤል የሃይማኖት ማዕከል በነበረችው በቤቴል ይመስላል። አሞጽ በእስራኤልና በይሁዳ ውስጥ የነበረውን

ሥነ-ምግባራዊ ውድቀትና ግንባረሰባዊ ብልሹነት እግዚአብሔር በእስራኤል ላይ በቅርቡ ከሚያመጣው ፍርድ ጋር በግልጽና በታማኝነት ያወጀው በዚህ ስፍራ ነበር። የአሞጽ መልእክት በሚገባ ተቀባይነት አላገኘም። ወደ ቤቱ እንዲሄድ በማስፈራራት ከነገረው ከአሜሪካ ጋር ተጋፍጧል (አሞጽ 7-12)። ለዳግማዊ ኢየሩብሳም ስለ አሞጽ ተነገሮት ነበር። በአሞጽ ላይ ምን እንደደረሰበት አናውቅም። ወደ ይሁዳ ተባርሮ ወይም ኢየሩብሳም አስርት እንደሆነ አናውቅም። መጽሐፍ ቅዱስ ስለዚህ ጉዳይ የሚናገረው አንዳችም ነገር የለም። ዳሩ ግን አሞጽ ለእስራኤላውያን ያስተላለፈውን መልእክት የያዘው መጽሐፍ በእጃችን አለ። የአሞጽ መልእክት አጭርና ቀጥተኛ ነው። አሞጽ በሕዝቡ ላይ ካቀረባቸው ወቀሳዎች አብዛኛዎቹ ዛሬም በእኛ ላይ ሊቀርቡ የሚችሉ ናቸው።

ከትንቢተ አሞጽ መግቢያ (አሞጽ 1:1) በመነሣት፤ ከ750-748 ዓ.ዓ. ባለው ጊዜ ማለት ዳግማዊ ኢየሩብሳም እንደሞተ የአሞጽ አጭር አገልግሎት እንደተከናወነ መገመት እንችላለን። አሞጽ ይህንን ትንቢት የጻፈው በእስራኤል ያካሄደውን የስብከት አገልግሎት ጨርሶ እንደተመለሰ ሳይሆን አይቀርም። ትንቢቱ የተጻፈው ጳለስጢንን ከፍተኛ የመራት መናውጥ ከመታት በኋላ ነበር። አሞጽ ይህን የመራት መንቀጥቀጥ የትንቢቱ ፍጻሜና የእግዚአብሔርን ፍርድ ጅማሪ ከሚያሳዩ ምልክቶች አንዱ አድርጎ ቈጥሮት ነበር (አሞጽ 2:13፤ 9:1)። ይህ የመራት መንቀጥቀጥ እጅግ ታላቅ ስለነበር ለብዙ ምእተ ዓመት ይወሳ ነበር (ዘካርያስ 14:5)።

በዚህ ጊዜ በእስራኤልና በይሁዳ ይሠራ የነበረ ነቢይ አሞጽ ብቻ አልነበረም። ዮናስና ሆሴዕ በእስራኤል፤ በይሁዳ ደግሞ ሚክያስና ኢሳይያስ ያገለግሉ ነበር። አሞጽ ወደ እግዚአብሔር እንዲመለሱ ሕዝቡን የሚያግባባ ከእግዚአብሔር ቃል አቀባዮች ውስጥ አንዱ ነበር። ከእግዚአብሔር ዘንድ የሚመጣባቸውን ፍርድ በመናገር ሕዝቡን ያስጠነቅቅ ነበር።

3ኛ ጥያቄ፡ ባለፈው ሳምንት ስለ ትንቢተ ሆሴዕ ታሪካዊ ሥረ-መሠረት የተሰጠውን ትምህርት ከልሰ። የኢየሱስም አገዛዝና ዘመን መንግሥቱ ምን ይመስል ነበር?

አሞጽ ትንቢቱን የጻፈበትን ዘመን የሚቋጥረው ከዳዊትና ከሰሎሞን አገዛዝ በኋላ ከተነሡት ሁለት ታላላቅ የእስራኤልና የይሁዳ ነገሥታት ዘመን መንግሥት ጋር በማያያዝ ነው። ነገሥታቱ የይሁዳው ያዝያንና የእስራኤሉ ዳግማዊ ኢየሱስም ነበሩ። ሁለቱም ነገሥታት በሥልጣን ላይ የቆዩት ከ40 ዓመታት በላይ ነበር። ሁለቱም ይገዙ የነበረው ታላላቅ የአሕዛብ መንግሥታት ባልነበሩበት ዘመን ነበር። ስለዚህ ያዝያንም ሆነ ዳግማዊ ኢየሱስም የአገራቸውን ድንበር በዳዊትና በሰሎሞን ዘመን ተይዞ እስከነበረው ዳርቻ ድረስ ለማስፋት ችለው ነበር። በተጨማሪም ለሕዝባቸው የፖለቲካ መረጋጋትን፣ የጦር ኃይል ገናኘትንና የኢኮኖሚ ብልጽግናን ለማምጣት ችለው ነበር። ምናልባት ይህ በሁለቱ አገሮች መካከል አዲስ የሕዝቦች መደብ ለመጀመሪያ ጊዜ የተፈጠረበት ወቅት ሳይሆን አይቀርም። የኢኮኖሚ ሁኔታው እጅግ መልካም ስለነበር ነጋዴዎች በሀብታቸው በከፍተኛ ደረጃ እያደጉ በመሄድ በኅብረተሰቡ ውስጥ ለመታወቅ በቁ። ደግሞም በባለጠጎችና ብዙውን ጊዜ ገበሬዎች በነበሩት ድሆች መካከል የነበረው የኢኮኖሚ ልዩነት እየሰፋ ሄደ። ነጋዴዎች መሪዎችን እንደፈለጉ በመጠምዘዝ ድሆችን እያጎሳቆሉ መሪታቸውንና ቤተቻቸውን ቀመ። በመሆኑም፣ እነዚህ ሀብታም መሪዎች ድሆችን መጨቆን ጀመሩ።

ስለዚህ በእስራኤል ምድር የፖለቲካና የኢኮኖሚ መረጋጋት ቢኖርም እንኳ ሕዝቡ በመንፈሳዊ፣ በማኅበራዊና በሥነ-ምግባር ክፋት ተሞልተው ነበር። ከጠላቶቻቸው ደጋፊዎቻቸው ዋስትና እንዳላቸው ተሰማቸው። በመሆኑም የእግዚአብሔርን ጸጋና ከጥቂት ዓመታት በፊት ከጠላቶቻቸው እንዴት እንዳዳናቸው ዘነጉ። የእስራኤል ብልጽግና ሃይማኖታዊና ሥነ-ምግባራዊ ብልሹነቷን አባባለው። እግዚአብሔር በኃጢአት ላይ እንደሚፈርድ የተናገረውን ቃል ዘነጋች። ስለሆነም፣ የእግዚአብሔር ትዕግሥት የሚያበቃበት ጊዜ ደረሰ። ከድሀው መደብና በሀብታሞች

ይጨቆኑ ከነበሩት መካከል አንዱ የነበረው አሞጽ እነዚህን ክፉ ቀናት በመቃወም እንዲናገር በእግዚአብሔር ተመረጠ። ሁለቱም ብሔሮች ግለት እስራኤልና ይሁዳ በእግዚአብሔር ፊት በደለኞች እንደነበሩ፤ የፍርድ ጊዜም እንደደረሰ ተናገረ (አሞጽ 8: 1-2፤ 3: 9-15)። ከዚህም በኋላ፤ እስራኤል ተደምስሳ ሕዝቡ በምርኮ ወደ አሦር በመወሰዳቸው የአሞጽ ትንቢት በ40 ዓመታት ጊዜ ውስጥ በከፊል ተፈጸመ።

4ኛ ጥያቄ፡ የዳግማዊ ኢየሱስምን ዘመን ከዛሬዬቱ ኢትዮጵያ ጋር አወዳድር። ሀ) የሚመሳሰሉት እንዴት ነው? ለ) የሚለያዩትስ? ሐ) ከዚህ የእስራኤል ታሪክ፤ ሰላምና ብልጽግና ሲኖር የሕዝቡ ሥነ ምግባራዊና መንፈሳዊ ሕይወት ብዙውን ጊዜ ምን እንደሚደርስበት ልንግር እንችላለን?

5ኛ ጥያቄ፡ ስለ አሞጽ የተሰጠውን መረጃ ከመጽሐፍ ቅዱስ መዝገበ ቃላት አንብብ። በዚያ ስፍራ የተጠቀሱትን ጠቃሚ እውነቶች ዘርዝር።

የትንቢተ አሞጽ አስተዋጽኦ

1. አሞጽ በአሕዛብ ላይ የተናገራቸው ትንቢቶች (አሞጽ 1-2)፤

ሀ. በደግስቆና በሶርያ ላይ የተነገረ ትንቢት (አሞጽ 1: 3-5)፤

ለ. በጋዛና በፍልስጥኤም ላይ የተነገረ ትንቢት (አሞጽ 1: 6-8)፤

ሐ. በጢሮስ ላይ የተነገረ ትንቢት (አሞጽ 1: 9-10)፤

መ. በኤዶም ላይ የተነገረ ትንቢት (አሞጽ 1: 11-12)፤

ሠ. በአሞን ላይ የተነገረ ትንቢት (አሞጽ 1: 13-15)፤

ረ. በሞዓብ ላይ የተነገረ ትንቢት (አሞጽ 2: 1-3)፤

ሰ. በይሁዳ ላይ የተነገረ ትንቢት (አሞጽ 2: 4-5)፤

ሸ. በእስራኤል ላይ የተነገረ ትንቢት (አሞጽ 2: 6-16) ናቸው።

2. በእስራኤል ላይ ስለሚመጣው ፍርድ አሞጽ የተናገራቸው ትንቢቶች (አሞጽ 3-6)

ሀ. አሞጽ ለምን ፍርድ እንደሚገባቸው ይናገራል (አሞጽ 3)።

ለ. አሞጽ እስራኤላውያን ከዚህ ቀደም ከደረሰባቸው የእግዚአብሔር ቅጣት እንዳልተግሩ ለማሳየት የቀድሞ ታሪካቸውን ያነግላል (አሞጽ 4)።

ሐ. አሞጽ ሕዝቡ ንስሐ ይገቡ ዘንድ ጥሪ ያደርጋል (አሞጽ 5)።

መ. አሞጽ የእስራኤልን ክፋት ይዘረዝራል (አሞጽ 6)።

3. አሞጽ በእስራኤል ላይ ስለሚመጣ ፍርድ ያያቸው አምስት ራእዮች (አሞጽ 7-9)

ሀ. የምድሪቱን ሰብል የሚያጠፋ የአንበጣ መንጋ ራእይ (አሞጽ 7:1-3)፤

ለ. ምድርን የምትበላ እሳት ራእይ (አሞጽ 7:4-6)፤

ሐ. የቱንቢ ቅጽር ራእይ (አሞጽ 7:7-17)፤

መ. የቃርሚያ ፍሪ የሞላበት እንቅብ ራእይ (አሞጽ 8:1-14)፤

ሠ. በመሠዊያው አጠገብ የቆመው የጌታ ራእይ (አሞጽ 9:1-10) ናቸው።

4. አሞጽ ወደፊት ስለሚሆነው የእስራኤል መመለስ ያያቸው ራእዮች (አሞጽ 9:11-15)።

የትንቢተ አሞጽ ዓላማ

ሰላምና ብልጽግና ሁልጊዜ በአንድ ሕዝብም ሆነ ገለሰብ ላይ የሚወርዱ የእግዚአብሔር በረከት ምልክቶች አይደሉም። አሞጽ በእስራኤል ላይ ትንቢት እንዲናገር በተጠራ ጊዜ የይሁዳና የእስራኤል ሕዝቦች የፖለቲካ መረጋጋትና የኢኮኖሚ ብልጽግና ያገኙበት ወቅት ነበር። በመካከላቸው ታላቅ ኃጢአት ስለነበር፤ እግዚአብሔር በእነርሱ ላይ ተቆጥቶ ነበር። ከዚህም የተነሳ፤ እግዚአብሔር አሞጽን ከይሁዳ ወደ እስራኤል በመላክ የፍርድ ጊዜ መድረሱን እንዲነግራቸው አደረገ። ምድሪቱ በጣዖት አምልኮና በማኅበራዊ ኃጢአቶች ተሞልታ ነበር። መሪዎች ፍትሕ በጎደለው መንገድ ይገዙና ኃይላቸውን ለግል ጥቅም ግግኛ ይገለገሉበት ነበር። ነጋዴዎች እየጨመረ የሚሄድ ሀብታቸውን ድሆችን ያላግባባ ለመበዝበዝ፤ ባሪያ ለማድረግና ያላቸውን ጥቂት ሀብትና ንብረት ለመንጠቅ ይጠቀሙበት ነበር። እስራኤላውያን ለምን

እንደሚፈረድባቸውና ወደ ምርኮ እንደሚወሰዱ እግዚአብሔር በአሞጽ በኩል የተናገረው በዚህ ወቅት ነበር። ንስሐ እንዲገቡ ለመናቸው፤ ጠየቃቸው። እነርሱ ግን አሞጽን ወደ ይሁዳ አባርረው የኃጢአት መንገዶቻቸውን ስለቀጠሉ፤ የተሰጣቸውን ዕድል አልተጠቀሙም። በጥቂት ዓመታት ውስጥ አሦር ሰላምና ብልጽግናን ከእስራኤል ላይ ቀማች። በ722 ዓ.ዓ. ብሔረ እስራኤል ተደመሰሰ፤ ሕዝቡም በምርኮ ተጋዘ።

6ኛ ጥያቄ፡ ሀ) ብዙ ክርስቲያኖች ሰላምና ብልጽግና የሞላበት ሕይወት መኖር ማለት እግዚአብሔር በእነርሱ ተደስቶአል ማለት እንደሆነ የሚመስላቸው ለምንድን ነው? ለ) ይህ ሁልጊዜ እውነት ነውን? መልስህን አብራራ። ሐ) ሰላምና ብልጽግና በክርስትና ሕይወት መንፈሳዊ ዕድገት ውስጥ ብዙ ጊዜ ወላኝ የሚሆኑት ለምንድን ነው?

በትንቢተ አሞጽ ውስጥ የሚገኙ ዐበይት የሥነ-መለኮት ትምህርቶች፡-

1. እግዚአብሔር በድሆች ላይ የሚፈጸመውን ፍትሕ-አልበኝነትን ይጠላል።

7ኛ ጥያቄ፡ አሞጽ 2:6-7፤ 3:10፤ 4:1፤ 5:7፤ 11-12፤ 6:1፤ 4፤ 8:4፤ 6 አንብብ። ሀ) አሞጽ እስራኤልን የሚከሰባቸውን ማኅበራዊና ኃጢአቶች ዘርዘር። ለ) ፍትሕን ያለ አግባብ በማካባታቸው የተከሰሱትን ሰዎች ዘርዘር።

አብዛኛዎቹ ነቢያት ያወገዙት የእግዚአብሔርን ሕዝብ መንፈሳዊ ኃጢአት ቢሆንም፤ የአሞጽ መልእክት የሚያተኩረው በእስራኤላውያን ማኅበራዊና ሥነ-ምግባራዊ ኃጢአት ላይ ነበር። አሞጽ «ለማኅበራዊ ፍትሕ የእግዚአብሔር ቃል አቀባይ» ተብሎ ይጠራል።

ዛሬ ብዙ ክርስቲያኖች እንደሚያደርጉት፤ እስራኤላውያንም ለእግዚአብሔር የሚያቀርቡትን አምልኮ ከዕለታዊ ተግባራቸው ይለዩት ነበር። ውጫዊ የሆነውን ሥርዓት እስከፈጸሙ ድረስ፤ እግዚአብሔር እንደሚቀበላቸውና ደስ እንደሚሰኝባቸው ያስቡ ነበር። ስለዚህ በሃይማኖታዊ በዓላት ይገኙ፤ መሥዋዕቶችን ያቀርቡ፤ ይጸሙና ይጸልዩ

ነበር። ሥርዓተ አምልኮ በማያካሂዱበት ጊዜ ግን እግዚአብሔርን ደስ በማያሰኝ ሁኔታ ይኖሩ ነበር። እግዚአብሔር አድልዎ የሌለበት መልካም ኅብረተሰብ ለመመሥረት ይረዳቸው ዘንድ ሕግን ቢሰጣቸውም፤ የእስራኤል ምድር ግን ፍትሕ ጉድሏት ነበር። ሀብታም የነበሩ አይሁዳውያን ድሆችንና እርዳታ የሚያስፈልጋቸውን ሰዎች ይጨቁት ነበር። ይህን የሚያደርጉትም በሀብታቸው ላይ ሌላ ሀብት ለመጨመር ያገኙትን ይህን ተገቢ ያልሆነ ዕድል ለመጠቀም ነበር። ድሆችን ባሪያዎች አድርገው ይሸጡ ነበር። የአገሪቱ ፍርድ ቤቶች ለሀብታሞቹ የቆሙ በመሆናቸው፤ አድልዎ የሞላበት ፍርድ ይፈርዱ ነበር፤ ድሆች ደግሞ ከፍተኛ ቀረጥ እንዲከፍሉ ይደረግ ነበር። የሃይማኖት መሪዎች እንኳ ድሆችን በመርዳት ፈንታ፤ እነርሱን የሚጉዳ ነገር ያደርጉ ነበር። ኑርአቸውን ለማሻሻል ዕድሉ ለሌላቸው፤ ለድሆች፤ ባሉቻቸው ለሞቱባቸው ሴቶችና ለሙት ልጆች ርኅራኄ የሚያሳይ ማንም አልነበረም። ስለዚህ እግዚአብሔር እስራኤላውያንን በትንቢተ ሆሴዕ እንደምንመለከተው ስለ ሃይማኖታዊ ብቻ ሳይሆን ስለ ማኅበራዊ ኃጢአታቸውም እንደሚቀጣቸውና ወደ ምርኮ እንደሚወሰዱ ተናገረ።

መጽሐፍ ቅዱስ፡ የእግዚአብሔር ልጆች እንደመሆናችን፤ እግዚአብሔርን በሙሉ ልባችን መውደድ እንዳለብን ይነግረናል (ማርቆስ 12:30-31 ተመልከት)። እግዚአብሔር በየእሑዱ ከምናደርገው ውጫዊ የአምልኮ ሥርዓታችን ይልቅ ከእርሱ ጋር ስላለን ውስጣዊ ግንኙነት ይገደዋል። ይህ ውስጣዊ ግንኙነት እውነተኛ እንዲሆን በዙሪያችን ከሚገኙ ሰዎች ጋር ትክክለኛ የሆነ ግንኙነት ሊኖረን ያስፈልጋል። ይህ ትክክለኛ ግንኙነት ከሰዎች ሁሉ ጋር በፍትሕ መኖርን፤ በተለይ ደግሞ በዙሪያችን የሚገኙትን ድሆችና እርዳታ የሚያስፈልጋቸውን ሰዎች መርዳትን ይጨምራል። ድሆችን የማንረዳ ከሆነ፤ ከእግዚአብሔር ጋር ያለን ግንኙነት ትክክል ይሆናል ማለት ያጠራጥራል።

8ኛ ጥያቄ፡ ሉቃስ 10:25-37 አንብብ። ሀ) እነዚህ ጥቅሶች ሌሎችን ለመርዳት ስላለብን ኃላፊነት የሚያስተምሩን ምንድን ነው? ለ) በቤተ ክርስቲያንህና ባለሀብት ኅብረተሰብ ውስጥ ያሉትን ድሆችና ኑሮ ያልተሳካላቸውን ሰዎች ዘርዝር።

ሐ) አሞጽ ዛሬ በምድር ላይ የሚኖር ቢሆን ኖሮ፤ በኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያንና በአገሪቱ መሪዎች ላይ ምን ዓይነት መልእክት የሚያቀርብ ይመስልሃል? መ) በዚህ ዘመን የሚገኙ ብዙ ክርስቲያኖች በአሞጽ ዘመን የነበሩትን አይሁድ የሚመስሉባቸውን መንገዶች ጥቀስ። ሠ) ባለሀብት ማጠራሰብ ውስጥ ለፍትሕ-አልበኝነት የተጋለጡትን ሰዎች ለመርዳት ቤተ ክርስቲያንህ ምን ማድረግ ያለባት ይመስልሃል? ረ) እግዚአብሔር ማጠራዊ ፍትሕ-አልበኝነትን አጥብቆ የሚቃወመው ለምን ይመስልሃል?

የሰዎች ሁሉ ፈጣሪ ለሆነው እግዚአብሔር፤ ሰዎች ሁሉ እኩል የመዳኘታቸው ጉዳይ አጥብቆ ይገደዋል። ከፋትንና ፍትሕ-አልበኝነትን ይጠላል። የእርሱ ፍላጎት «ጽድቅ እንደማይደርቅ ፈላሽ» እንዲፈስ ነው (አሞጽ 5:24)። ምንም እንኳ የምንኖረው አብዛኛው ሰው ጽድቅን በማይለማመድበትና ሰዎች ለድሆች በማያስቡበት ዓለም ቢሆንም፤ እኛ ግን ክርስቲያኖች እንደመሆናችን፤ ከዚህ የተለየ መሆን አለብን። እግዚአብሔር የመበለቶች፤ የሙት ልጆችና የድሆች አምላክ ነው። እግዚአብሔር ለእነርሱ የተለየ አትኩሮት አለው (መዝሙር (146):7-9)። እኛም የእርሱ ልጆች ከሆንን ይህ ዝንባሌ ሊኖረን ያስፈልጋል። በአካባቢያችን ስለሚኖሩ ሰዎች ችግር ግድየለሾች ከሆንን፤ ለእግዚአብሔር የምናቀርበው አምልኮ ተቀባይነት ማግኘቱ ያጠራጥራል።

2. እግዚአብሔር የአሕዛብ ሁሉ አምላክ ነው።

በትንቢተ አሞጽ ውስጥ እግዚአብሔር የእስራኤል ብቻ ሳይሆን፤ የአሕዛብ ሁሉ አምላክ እንደሆነ በተደጋጋሚ እንመለከታለን። የፈጠራቸው እርሱ ነው (አሞጽ 9:7)፤ ስለሚያደርጉት ነገር በኃላፊነት የሚጠይቀው እነርሱን ነው (አሞጽ 1:3-2:3)። ብሔራዊ ኃጢአት በሚኖርበት ጊዜ እግዚአብሔር በዚያ ሕዝብ ላይ ፍርድን ያመጣል። እግዚአብሔር በሕዝቦች ላይ የሚፈርደው በሚፈጽሙት ኢ-ፍትሐዊ ወይም ፍትሕ- አልባ ድርጊትና በሕዝቦች ላይ በሚያደርሱት ግፍና በደል መሠረት ነው። እግዚአብሔርን የሚያከብሩና እርሱ በዝርዝር የደነገጋቸውን የጽድቅ ሕግጋት የሚጠብቁ ሕዝቦችን፤ እግዚአብሔር ያከብራቸዋል ይሸልማቸዋልም። ዳሩ ግን እግዚአብሔርን የማያከብሩ፤

በጭካኔና በፍትሕ-አልበኝነት የሚገዙ መንግሥታትን እግዚአብሔር ይቀጣቸዋል።

ትንቢተ አሞጽ የሚያስተምረን፤ እግዚአብሔር ለምንኖርበት አገር ሕዝብ ብቻ ሳይሆን፤ ለሕዝቦች ሁሉ እኩል እንደሚገደው ነው። እግዚአብሔር ለማሌን፤ ኪንያን፤ ሱዳንን፤ አሜሪካንን፤ እንግሊዝንና የቀሩትን አገሮች ሕዝቦች ሁሉ እኩል ይወዳቸዋል። ይህ እውነት እኛ ክርስቲያኖች ሌሎች ሕዝቦችን በአንዳንድ ቅድመ-ሁኔታዎች ላይ ተመሥርተን ፍትሕ በጉደለው ሁኔታ ወይም በጥላቻ ስሜት እንዳንመለከታቸው ሊረዳን ይገባል።

9ኛ ጥያቄ፡ ሀ) እግዚአብሔር የእኛን ሕዝብና አገር ብቻ ሳይሆን ሕዝቦችንና አገሮችን ሁሉ እኩል እንደሚወድ የምንረዳው በምን መንገዶች ነው? ለ) ፍትሕ በሌለበት አገር የሚኖር ክርስቲያን ፍትሕን ለማራመድ ያለው ኃላፊነት ምንድን ነው? ሐ) በትንቢተ አሞጽ ውስጥ የሚገኙትን ትምህርቶች ዛሬ የሚኖሩ ክርስቲያኖች ሊያውቁና ከሕይወታቸው ጋር ሊያዛምዱ የሚያስፈልጋቸው ለምንድን ነው?

2ኛ ቀን፡ - አሞጽ 1-9

10ኛ ጥያቄ፡ አሞጽ 1-9 አንብብ። ሀ) አሞጽ ትንቢት የተናገረባቸውን ሕዝቦች ዘርዘር። ኃጢአታቸው ምን ነበር? ለ) አሞጽ እስራኤልን የከሰሰባቸውን የተለያዩ ወንጀሎች ዘርዘር። ሐ) አሞጽ እስራኤል በኃጢአት ምክንያት ምን ይደርስባታል አለ? መ) አሞጽ ስለ እስራኤል የወደፊት ሁኔታ የተናገራቸው የተስፋ ቃሎች ምን ነበሩ?

1. አሞጽ በአሕዛብ ላይ የተናገራቸው ትንቢቶች (አሞጽ 1፡1-2፡16)

አሞጽ ማንኛውም ጥሩ ሰባኪ እንደሚያደርገው እግዚአብሔር ያገለግለው ዘንድ ከላከው ሕዝብ በአንድ ጊዜ ራሱን ማግለል አልፈለገም። ስለዚህ መልእክቱን በአሕዛብ ላይ ስለሚመጡ ፍርዶች በመናገር ጀመረ። በዚህ መልእክት በእስራኤል ዙሪያ የሚገኙ ሕዝቦች በሙሉ ተጠቅሰዋል። ይኼኛው የትንቢተ አሞጽ ክፍል ሦስት ዐበይት ክፍሎች አሉት። በቅድሚያ አሞጽ ከአሕዛብ ይጀምራል። ይህ መልእክት አሕዛብን ይጠሉ በነበሩት በእስራኤላውያን ዘንድ በታላቅ ደስታ ተቀባይነት ማግኘቱ

አይጠረጠርም። አሞጽ የአሕዛብን ኃጢአት ለማስተዋወቅ የሚጠቀምበት ልዩ አባባል ነበረው «ስለ ሦስት ወይም ስለ አራት ... ኃጢአት» የሚለው። የዚህ አባባል ትርጉም፤ ሕዝቡ የፈጸሟቸው በርካታ ኃጢአቶች ቢኖሩም፤ እግዚአብሔር በእነርሱ ላይ የሚፈርደው ግን በተለይ ስለ ሠሩትና ሊጠቀሱ ስለሚችሉት ሦስት ወይም አራት ኃጢአቶች ነው ማለት ነው። በዚህ ሁኔታ የተጠቀሱት ሰድስት የአሕዛብ አገሮች ደማስቆ (ሶርያ)፤ ጋዛ (ፍልስጥኤም)፤ ጢርስ፤ ኤዶም፤ አሞንና ሞዓብ ነበሩ።

በሁለተኛ ደረጃ፤ አሞጽ በደቡብ የይሁዳ መንግሥት ላይ ትንቢት ተናገረ። እስራኤላውያን ይህንንም ቢሆን የተቀበሉት በታላቅ ደስታ ሳይሆን አይቀርም። እስራኤልና ይሁዳ የቆዩ ጠላቶች ነበሩ። ምናልባትም እስራኤላውያን በሚያመልኩት ሐሰተኛ የጣዖት አምልኮ ምክንያት የይሁዳ ሰዎች የበታች አድርገው ይመለከቷቸው ስለነበር ይጠሏቸው ነበር።

በሦስተኛ ደረጃ፤ አሞጽ በእስራኤል ላይ ትንቢት መናገር ጀመረ። ጻድቃንና ድሆችን በመሸጣቸው ለተጨቆኑትም ፍትሕን በመከልከላቸው ሕዝቡን ይወቅሳቸዋል። እግዚአብሔር በቅርቡ እንደሚፈርድባቸው ይነግራቸዋል። አሞጽ በቀረው የመጽሐፉ ክፍል እግዚአብሔር ለእስራኤላውያን በተናገረው ቃል ላይ ያተኩራል።

2. አሞጽ በእስራኤል ላይ የተናገረው የፍርድ ትንቢት (አሞጽ 3-6)

እስራኤላውያን የእግዚአብሔር ምርጥ ሕዝብ ነበሩ፤ ከግንኛውም ሕዝብ የበለጠ እግዚአብሔር ምገስ ሰጥቶአቸው ነበር። ከእግዚአብሔር ጋር ቃል ኪዳን ነበራቸው፤ የእግዚአብሔር ሕግጋት ነበራቸው፤ እግዚአብሔር ያስጠነቅቋቸው ዘንድ ነቢያትን ልኮላቸው ነበር። እነዚህን ንቀው እግዚአብሔርን ተዉ። ማኅበራዊ ፍትሕ-አልበኝነታቸው ለእግዚአብሔር ሕግጋት የነበራቸውን ዝቅተኛ አመለካከት የሚያሳይ ነበር። ዳሩ ግን ብዙ በረከትና ልዩ መብት ሁልጊዜ ተጨማሪ ኃላፊነትን ይዞ የሚመጣ ነው። እስራኤል በነበራት እውቀት መሠረት ስላልኖረች እግዚአብሔር ታላቅ ፍርድ እንደሚያመጣባት ተናገረ።

እግዚአብሔር ግንኛውም ጥፋት የሚመጣው በአጋጣሚ እንዳልሆነ፤ ነገር ግን የፍርድና የግስጠንቀቂያ ምልክት ሆኖ ከእርሱ ዘንድ እንደሚመጣ ያስታውሳቸዋል። ከዚህ ቀደም የገጠማቸው ድርቅ፤ መቅሠፍትና ወረርሽኝ ሁሉ እስራኤላውያን እንዲደነግጡና በንስሐ ወደ እግዚአብሔር ተመልሰው እንዲድኑ የሚያነሣ የእግዚአብሔር ምሕረት ምልክት ነበር። ዳሩ ግን ለመመለስ ፈቃደኞች ሳይሆኑ ቀሩ። ስለዚህ ዓሦች በመንጠቆ እንደሚጠመዱ፤ እስራኤላውያንም እየተማረኩ ይሄዱ ነበር። እነርሱ በረከት ይዞ ይመጣል ብለው የሚያስቡት «የጌታ ቀን» የቅጣትና የጥፋት ቀን ሆነባቸው። ወደ እግዚአብሔር በንስሐ ከተመለሱ ግን እግዚአብሔር እንደሚያድናቸው ተናግሮ ነበር።

11ኛ ጥያቄ፡ ሀ) ታላቅ በረከት ከፍ ያለ ኃላፊነትን ይዞ የመምጣቱ መመሪያ ዛሬም ለእኛ ተመሳሳይ የሚሆነው በምን መንገድ ነው? ለ) የእግዚአብሔርን ቃል የማወቅና የደንበኝነትን እንዲሁም የሥጋዊ ሀብትን በረከት በቀላሉ ማየት እንደሌለብን ይህ ነገር ግስጠንቀቂያ ሊሆን የሚገባው እንዴት ነው?

3. አሞጽ በእስራኤል ላይ ስለሚመጣ ፍርድ አምስት ራእዮችን አየ (አሞጽ 7-9)

አሞጽ በእስራኤል ላይ ስለሚመጣው ጥፋት የተናገረው በቀጥተኛ ትንቢት ብቻ አልነበረም፤ ይልቁንም፤ እግዚአብሔር የሚመጣውን ጥፋት የሚያሳዩ አምስት ራእዮችን ሰጥቶታል።

ሀ. የምድሪቱን ሰብል የሚያጠፋ አንበጦች ራእይ፤ እነዚህ አንበጦች በምድሪቱ ውስጥ የሚገኙትን ሰብሎች በሙሉ ያጠፋ ነበር። ነገር ግን በአሞጽ ጸሎት ምክንያት በእስራኤል ላይ ሊመጣ የነበረው ይህ ፍርድ ታገደ።

ለ. ምድርን የበላ እሳት ራእይ፡- ይህ እሳት ምድርን ሁሉ የሚያጠፋ ነበር፡- እንደገና አሞጽ ጸለየና እግዚአብሔር ይህንን ፍርድ እንደማይልክ ተናገረ።

ሐ. በቱንቢ የተሠራ ቅጽር ራእይ፡- ቱንቢ የሕንጻ ሥራ በሚሠራበት ጊዜ የግንቡ ማዕዘን በትክክል መጠበቁን ለማረጋገጥ የሚያገለግል መሣሪያ ነው። ይህ ቱንቢ እስራኤልን እንደ ቅጥር በመቁጠር

ትክክለኛ መሆኗን ወይም አለመሆኗን ለማረጋገጥ ቆሞ ነበር። በእግዚአብሔር መመዘኛ መሠረት እስራኤል በመንፈሳዊ፣ በማኅበራዊና በሥነ-ምግባራዊ ይዘቷ ትክክለኛ ሰላልነበረች፤ እግዚአብሔር እስራኤልን በማጥፋት ሊቀጣት ወስኖ ነበር። ዳሩ ግን በዚህ ጊዜ ፍርዱ አልተገለጠም።

አሞጽ በእስራኤል ላይ ስለሚመጣው ፍርድ ሲናገር፣ አሜስያስ የተባለው ካህን ስለዚህ ጉዳይ ለንጉሡ ገለጸ። እንዲሁም አሞጽን ተቃወመና በእስራኤል ወይም የጣዖት አምልኮ ማዕከል በነበረችው በቤቴል ላይ ትንቢት እንዳይናገር አዘዘው። አሞጽ ግን ትንቢት ከመናገር በቀር ሌላ ምርጫ እንደሌለው በመግለጽ መልስ ሰጠው። ነቢይ መሆኑን አልመረጠም ነበር። ተራ ገበሬ ነበር። እግዚአብሔር ግን ለነቢይነት እንደመረጠውና እንደላከው፣ በመሆኑም በእግዚአብሔር ስም መናገር እንዳለበት ገለጠ። አሞጽ አሜስያስን የእስራኤል ሁሉ ምላሌ አድርጎ በመጠቀም፣ ስለሚመጣው ጦርነትና የእስራኤል መማረክ ግልጽ የሆነ ትንቢት ተናገረ።

መ. የቃርሚያ ፍሬ የሞላበት ዕንቅብ ራእይ፡- አሞጽ የተለቀመ የቃርሚያ ፍሬ የሞላበትን ዕንቅብ ተመለከተ። ልክ እንደዚሁ እስራኤል በአሦራውያን ተማርከው ሊሄዱ ተዘጋጅተው ነበር። የፍርድ ጊዜ ደርሶ ነበር። በምርኮአቸው ምክንያት የእግዚአብሔርን ቃል የማወቅ ራብ በምድሪቱ ሁሉ ይስፋፋል፤ ሕዝቡ የእግዚአብሔርን ቃል ለማግኘት ወደየስፍራው ይሄዳሉ፤ ነገር ግን አያገኙትም።

ሠ. ጌታ በመሠዊያው አጠገብ ቆሞ የታየበት ራእይ፡- እግዚአብሔር በእስራኤል ላይ ፍርድን እንደሚያመጣ ሆኖ ተገልጾአል። ሕዝቡ እግዚአብሔር ሰላምና በረከት እንደሚሰጣቸው በሚያስቡበት በመሠዊያው አጠገብ ቆሞ ነበር። እግዚአብሔር የአምልኮ ስፍራዎችንና የእስራኤልን ከተሞች እንደሚያጠፋ ተናገረ።

4. አሞጽ ስለ ወደፊቱ የእስራኤል ተሐድሶ ተነበየ (አሞጽ 9: 11-15)

ትንቢተ አሞጽ የሚጠቃለለው በመጽናናትና በተስፋ ቃል ነው። እግዚአብሔር የእስራኤልን ቅሬታ ወደ ምድሪቱ በመመለስ እንደሚመሠርታቸው ተናግሯል። ከዳዊት ዘር በሆነው (የወደቀችው

የዳዊት ድንጋጌን ተብሎ በተጠራው) ንጉሥ በመሢሔ በኢየሱስ ይገዛሉ። የጠላቶቻቸውን ምድር እንደገና በመውረስ፤ እግዚአብሔር ከአብርሃም ጋር በገባው ቃል ኪዳን ውስጥ የተሰጡትን በረከቶች ያጭዳሉ።

12ኛ ጥያቄ፡ ሀ) በትንቢተ አሞጽ ውስጥ የተመለከትሃቸውና የቤተ ክርስቲያን አባላት ሊያውቁአቸው የሚገቡ አንዳንድ መንፈሳዊ ትምህርቶች የትኞቹ ናቸው? ለ) ይህንን መጽሐፍና እነዚህን ትምህርቶች ለቤተ ክርስቲያን የምታስተምርባቸውን መንገዶች ዐቅድ።

3ኛ ቀን፡ - የትንቢተ ሚክያስ መግቢያ

13ኛ ጥያቄ፡ ሀ) እግዚአብሔር በቤተ ክርስቲያን ውስጥ ያሉትን ሰዎች በተለያዩ ስጦታዎች፤ ሥልጠናዎችና ሥረ-መሠረቶች የተጠቀመባቸውን መንገዶች ግለጽ። ለ) እግዚአብሔር በዚህ መንገድ የሚሠራው ለምንድን ነው ብለህ ታስባለህ?

የእግዚአብሔርን አሠራር ልዩ ከሚያደርጉ ነገሮች አንዱ የተለያዩ ባህሎች፤ ስጦታዎች፤ ሥልጠናዎችና ሥረ-መሠረቶች ያሏቸውን ሰዎች ወደ አንድ አካል ግምገባ ነው። የክርስቶስ አካል የሆነው ያ ቡድንም የእግዚአብሔርን ዓላማዎች ለመፈጸም ጠንካራና ብርቱ ኃይል ይሆናል። በሌላም በኩል ሰዎች ሌሎች ከእነርሱ ጋር ተመሳሳይ እንዲሆኑ ይፈልጋሉ። ሰዎች፤ የተለያዩ ባህሎችና ሥረ መሠረቶች ወይም የተለያዩ ስጦታዎችና ችሎታዎች ካሏቸው ሰዎች፤ ጋር ከመሆን ይልቅ፤ ተመሳሳይ ሥረ-መሠረቶችና ባህሎች፤ እንዲሁም ተመሳሳይ ስጦታዎች ካሏቸው ሰዎች ጋር መሥራትን ይመርጣሉ። ይህ ምርጫ አንድነትን በግምገባ ቤተ ክርስቲያንን የሚያጠናክር ቢመስለንም፤ በመሠረቱ የዚህ ውጤት ደካማ ቤተ ክርስቲያንን መመሥረት ነው።

በብሉይ ኪዳን ውስጥ የእግዚአብሔር ቃል አቀባዮች ሆነው ያገለገሉትን ነቢያት ሕይወት ስንመረምር እጅግ የተለያዩ ዓይነት ሰዎች እንደነበሩ እንመለከታለን። እንደ ኤልያስና ኤልሳዕ ያሉት የነቢያት ጉባኤ አባላት ሲሆኑ፤ የነቢይነት ሥራቸውን የሚያከናውኑት ሙሉ ጊዜያቸውን ሰጥተው ነበር። እንደ አሞጽ ያሉት ሌሎች ደግሞ ግብርናን በመሰለ ሌላ

ሥራ ላይ ተሰግርተው የነበሩና የነበረዎት ሥራን ለተወሰነ ጊዜ ብቻ የሚሠሩ ነበሩ። እንደ ዳንኤልና ኢሳይያስ ያሉት ደግሞ ከንጉሣዊ ቤተሰብ የመጡ የነበረተሰቡ ከፍተኛ መደብ አባሎች ነበሩ። እንደ ሚክያስ ያሉት ከድሀ ወይም ከዝቅተኛ መደብ የመጡ ነበሩ። ሌሎች ደግሞ ነቢያት ብቻ ሳይሆኑ፣ ካህናትም ነበሩ (ለምሳሌ፡- ሕዝቅኤል)። እነዚህ ሁሉ እጅግ የተለያዩ ቢሆኑም እንኳ እግዚአብሔር ሁሉንም የራሱ ቃል አቀባዮች ሆነው እንዲያገለግሉ አድርጎ ነበር።

14ኛ ጥያቄ፡ ሀ) የክርስቶስ ቤተ ክርስቲያን የተለያዩ ስጦታዎች ባሏቸው የተለያዩ ሰዎች የተገነባች መሆኗን ማስታወስ የሚያስፈልገው ለምንድን ነው? ለ) እያንዳንዱ ክርስቲያን የተሰጠውን ስጦታ በማወቅ ቤተ ክርስቲያንን ቢያገለግል ጠቃሚ የሚሆነው ለምንድን ነው? ሐ) ከእኛ የተለዩ ስጦታዎች ወይም ባህሎች ያሏቸውን ሰዎች በአክብሮት ስለማስተናገድ ይህ እውነት ምን ሊያስተምረን ይገባል? መ) እያንዳንዱ አባል የተሰጠውን ስጦታ እንዲያውቅና እንዲጠቀምበት ለመርዳት ቤተ ክርስቲያን ማድረግ የምትችላቸውን ነገሮች ዘርዝር።

የትንቢተ ሚክያስ ጸሐፊ

ትንቢተ ሚክያስ የተጻፈው ሚክያስ በተባለ ሰው ነው። ስለ ነቢዩ ሚክያስ የምናውቀው ነገር እጅግ በጣም ጥቂት ነው። ሚክያስ የመጣው አንዳንድ ጊዜ ሞሬቬት ተብላ ትጠራ ከነበረችው ከሞሬቭትጌት ከተማ ነው (ሚክያስ 1:1+14)። ይህች ከተማ የምትገኘው ከኢየሩሳሌም ደቡብ ምዕራብ 30 ኪሎ ሜትር ርቃ፣ በሜድተራንያን ባሕርና በኢየሩሳሌም ከተማ መካከል ነበር። በኋላ ቀርነታቸው እጅግ ከሚታወቁት የይሁዳ ክፍሎች አንዷ በመሆን ትታወቅ ነበር። በዚህች ከተማ ብዙ ድሀ ገበሬዎች ይኖሩ ነበር። ሚክያስ የይሁዳ ሕዝብ በድሆች ላይ ስለፈጸሟቸው ማዝሬዊ ኃጢአቶች የፍርድ ቃል በተናገረበት በመጽሐፉ ውስጥ ስለ እነዚህ ድሆች የነበረውን አትኩሮት ልንመለከት እንችላለን።

ሚክያስ በይሁዳ ሕዝብ መካከል የነበረዎት አገልግሎት የሰጠው ከ750-686 ዓ.ዓ. ነበር። ይህም በኢየሱስም፣ በአካዝና በሕዝቅያስ ዘመን መንግሥት መሆኑ ነው (ሚክያስ 1:1)። ምናልባት

ከትንቢቶቹ አብዛኛው ክፍል የተነገረው በንጉሥ ሕዝቅያስ መሪነት ተካሄዶ ከነበረው መንፈሳዊና ግንበራዊ ተሐድሶ በፊት ሳይሆን አይቀርም። በዚያን ዘመን ያገለገል የነበረ ነቢይ ሚካያስ ብቻ አልነበረም። ሆሴዕና አዋጽ በእስራኤል ላይ ትንቢት ሲናገሩ በይሁዳ ደግሞ ከሚካያስ ጋር አሳይያስም ያገለገል ነበር። በኢሳይያስና በሚካያስ መልእክቶች መካከል ካለው ግልጽ ተመሳሳይነት የተነሣ (ሚካያስ 4: 1-3 ና ኢሳይያስ 2: 1-4)፣ ብዙ ምሁራን ሚካያስ ኢሳይያስን እንደሚያውቅና ምናልባትም የእርሱ ደቀ መዝሙር እንደነበረ ይናገራሉ። የኢሳይያስ አገልግሎት በኢየሩሳሌም ከተማ ውስጥ ሲሆን፣ የሚካያስ አገልግሎት ደግሞ ምናልባት ደግሞ በገጠር የነበረ ሊሆን ይችላል።

ሚካያስ በነቢይነቱ በሕዝቡ መካከል የነበረው ምስክርነት መልካም ነበር፤ እንዲሁም ከብዙ ዓመታት በኋላ በኤርምያስ ዘመን፣ ኤርምያስ በኢየሩሳሌም ላይ በተናገረው ትንቢት ምክንያት ሕዝቡ ከመገደል የተረፈው የሚካያስን ትንቢት በመመልከታቸው ነበር (ኤር. 26: 15-19 ተመልከት)።

እግዚአብሔር በይሁዳ መንፈሳዊ እንቅስቃሴ ለመጀመር፣ እንደ ኢሳይያስ ካሉ ነቢያትና ፈሪሁ- እግዚአብሔር ካደረበት ንጉሥ ሕዝቅያስ ጉን ሚካያስንም ተጠቅሞበታል። የእግዚአብሔር ፍርድ ለብዙ ዓመታት ተፈጻሚ ሳይሆን የቆየው በእርሱ ምክንያት ነበር።

የትንቢተ ሚካያስ ታሪካዊ ሥረ- መሠረት

ሚካያስ የተወለደው ንጉሥ ያዝያን በይሁዳ ዙፋን ላይ እያለ ነበር። ያዝያን እግዚአብሔርን የሚፈራ ታላቅ መሪ ነበር። በእርሱ አመራር ወቅት በእስራኤል ፍጹም ሰላምና ብልጽግና ነበረ። ሰዎች የጣዖት አምልኮአቸውን እየተዉ በቤተ መቅደስ እግዚአብሔርን ያመልኩ ነበር። ከፍተኛ የሆነ መንፈሳዊ መነቃቃት የታየበት ጊዜ ነበር። ዳሩ ግን ሀብትና ንግድ ዕድገት እያሳየ በመሄዱ ምክንያት አዲስ ዓይነት ሰዎች በይሁዳ ተነሡ። እነዚህ ነጋዴዎች እጅግ ሀብታሞች ስለሆኑ በይሁዳ እጅግ ይከበሩ ጀመር። የሚያሳዝነው ግን ለሀብት የነበራቸው ስግብግብነት ገበሬዎችንና ድሆችን እንዲጨቁኑና ከታዋቂ ሰዎችና ከመሪዎች ጋር በመሆን በተራው ሕዝብ ላይ የፍትሕ መዛባት እንዲያደርሱ አደረጋቸው። ንጉሥ ያዝያን በሞተ ጊዜ ነገሮች ቀስ በቀስ መለወጥ ጀመሩ። ልጁ ንጉሥ ኢየሁዳም

በአባቱ ዘመን የነበረውን ሀብትና ሰላም ለማስጠበቅ ወይም ለማቆየት ችሎ ነበር። ሚክያስ የእግዚአብሔር ነቢይ ሆኖ በይሁዳ ማገልገል የጀመረው በእነዚህ ጊዜያት ነበር።

የኢየሱታም ልጅ አካዝ በነገሠ ጊዜ ነገሮች ሁሉ ፈጥነው ተቀየሩ። እግዚአብሔርን የማይፈራ ሰው ስለነበር ሕዝቡን ፈጥኖ ወደ ጣዖት አምልኮ መለሳቸው። በመሆኑ፤ በይሁዳ የነበረው መንፈሳዊና ሥነ ምግባራዊ ሁኔታ እጅግ ተበላሸ። የሰው ልጆች መሥዋዕት ተደርገው የሚቀርቡበት የጣዖት አምልኮ ተስፋፋ። የሃይማኖት መሪዎች የነበሩት ካህናትና ነቢያት የእግዚአብሔርን ቃል ስለመናገርና ማስተማር የማይገዳቸው ሆኑ። በዚህ ፋንታ ለገንዘብ መሯሯጥ ጀመሩ። የፖለቲካ መሪዎች፤ ነገሥታትና መሳፍንት ለራሳቸው ደኅንነትና ዋስትና ብቻ በመጨነቅ፤ የድሆችን፤ የመበለቶችንና የሙት ልጆችን ጥሪት የሚነጥቁ ሆኑ። ቤተሰብ መፈራረስ ጀመረ፤ በምድራቱም ሁሉ አለመተማመን ነገሠ (ሚክያስ 7:5-6)።

የዞሮና የኢየሱታም የሰላም ጊዜያት አከተሙ። የእስራኤል ንጉሥ ፋቂሔና የሶርያ ንጉሥ ረአሶን ይሁዳን ይወጉ ጀመር። በዚህ ምክንያት ንጉሥ አካዝ የአሦርን እርዳታ ለመነፃ፤ አሦርም ሶርያን በ732 ዓ.ዓ.፤ እስራኤልን ደግሞ በ722 ዓ.ዓ. አሸነፈች። ሚክያስ የሰማርያን ውድቀት አመለከተ (ሚክያስ 1:6)። አንድ ቀን ይሁዳ በተመሳሳይ መንገድ በምርኮ እንደምትወሰድ በማወቅ ይህንን በከፍተኛ ኃዘን ይጠባበቅ እንደነበረ ጥርጥር የለውም። የሚክያስ አብዛኛው መልእክት ሥነ-ምግባራዊና መንፈሳዊ ክፋት የነበረበትን ይህን ጊዜ ያመለክታል።

ንጉሥ ሕዝቅያስ ወደ ሥልጣን በመጣና ሁኔታዎች መለዋወጥ በጀመሩ ጊዜ ሚክያስ እጅግ ሳይደሰት አልቀረም። ሕዝቅያስ ሕዝቡን ወደ እግዚአብሔር ለመመለስ የጣረ መልካም ንጉሥ ነበር። በዚህ ተሐድሶ ሚክያስ እንደ ተካፈለ ጥርጥር የለውም። ሕዝቅያስ ይሁዳ ራሷን ከጠላቶችዋ የምትጠብቅበትን መከላከያ አጠንክሮ ነበር። ነገር ግን ምንም አልረዳውም። በ701 ዓ.ዓ. አሦር ይሁዳን በማጥቃት አብዛኛውን የይሁዳ ምድር ያዘች። ኢየሩሳሌም የዳነችው በእግዚአብሔር ጣልቃ ገብነት ብቻ ነበር (2ኛ ነገሥት 18-19)። ሚክያስ ይህ ጥፋት ሕዝቡ

በእግዚአብሔር ላይ በሠሩት ጋጢአት ምክንያት አንድ ቀን የሚመጣቸው ምልክት እንደሆነ ተገንዝቦ ነበር።

15ኛ ጥያቄ፡ ስለ ሚክያስ ከመጽሐፍ ቅዱስ መዝገበ ቃላት አንብብ። ስለ ትንቢተ ሚክያስ የተጠቀሱትን ጠቃሚ እውነቶች ዘርዝር።

የትንቢተ ሚክያስ አስተዋጽኦ

1. ሚክያስ በሰማርያና በኢየሩሳሌም ላይ የተናገራቸው ትንቢቶች (ሚክያስ 1)፤
2. ሚክያስ በይሁዳ መሪዎች ላይ የተናገራቸው ትንቢቶች (ሚክያስ 2-3)፤
3. ሚክያስ ስለ ጽዮን ተሐድሶ የተናገረው ትንቢት (ሚክያስ 4-5)፤
 - ሀ. የሚመጣው የእግዚአብሔር መንግሥት (ሚክያስ 4)፤
 - ለ. ንጉሥና እረኛ ሆኖ የሚመጣው የመንግሥቱ ገዥ (ሚክያስ 5)፤
4. ሚክያስ ስለ ይሁዳ ከፋትና ስለሚመጣበት ፍርድ የተናገረው ትንቢት (ሚክያስ 6፡7-6)፤
5. ሚክያስ፡ የእስራኤል ቅሬታዎች በወደፊቱ የእግዚአብሔር መንግሥት ውስጥ ስለሚቀበሉት ይቅርታ የተናገራቸው ትንቢቶች (ሚክያስ 7፡7-20)።

የትንቢተ ሚክያስ ዓላማ

እግዚአብሔር ስለ ጋጢአታቸውና ንስሐ መግባት እንደሚያስፈልጋቸው በመናገር ይሁዳን እንዲያስጠነቅቅ ሚክያስን ላከው። ሕዝቡ እግዚአብሔር ከእነርሱ ጋር የገባውን ቃል ኪዳን በመተዋቸው በይሁዳ ላይ ስለሚመጣው ቅጣት ተናገረ። ምንም እንኳ ውጫዊ በሆነው ሥርዓት እግዚአብሔርን ሊያመልኩ ቢችሉም ሕይወታቸው ግን እግዚአብሔርን በመፍራት የሚመራ አልነበረም። ይህም በተለይ ግልጽ ሆኖ የታየው እርስ በርስ በነበራቸው ግንኙነት ውስጥ ነበር። ሀብታሞች ድሆችን ይጨቁኑ ነበር! ስለዚህ የእግዚአብሔር ፍርድ በሀብታሞችና በሕዝቡ ሁሉ ላይ ይከሰታል። የእግዚአብሔር ፍርድ ታማኝ ባልሆነችው ይሁዳ ላይ የሚመጣ ቢሆንም፤ እግዚአብሔር ግን ሕዝቡን

ሙሉ በሙሉ አያጠፋም። እግዚአብሔር ለአብርሃምና ለዳዊት የገባውን ቃል ኪዳን ይፈጽማል። አንድ ቀን እግዚአብሔር እርሱ በሚፈልገው መንገድ በጽድቅ የሚገዛ ሰው ከዳዊት ዘር ያስነግላል። ይህ ንጉሥ በእግዚአብሔር ሕዝብ ልብ ውስጥ አንዳችም ክፉት የግይዮርበትንና ሕዝቡ ከእውነት ጨርሶ የግይርቱበትን አዲስ ዘመን ያመጣል። ጦርነት ተሸር ሰዎች ሁሉ በእውነተኛ ሰላም ይኖራሉ። እስከ ዛሬ ድረስ በፍትሕ መጉደል የሚሠቃዩ ሰዎች በእነዚህ ጥቅሶች ከፍተኛ መጽናናትን ያገኛሉ። አንድ ቀን እግዚአብሔር በዘለዓለማዊ መንግሥቱ ያስተናግዳቸዋል።

16ኛ ጥያቄ፡ በችግር ውስጥ በምትሆንበት ጊዜ ጽድቅና ትን ፍርድ የሞላበት አስተዳደር የመምጣቱ ተስፋ የሚያበረታታህ በምን መንገድ ነው?

በትንቢተ ሚክያስ ውስጥ የሚገኙ ጠቃሚ እውነቶች

17ኛ ጥያቄ፡ ሚክያስ 6:6-8 አንብብ። ሀ) ሚክያስ፡ እግዚአብሔር ከእርሱ የግድፈልገው ምንድር ነው አለ? ለ) ሚክያስ፡ እግዚአብሔር ከሰው የሚፈልገው ነገር ምንድር ነው አለ? ሐ) እነዚህን ጥቅሶች ከሕይወትህ ጋር የምታዛምድባቸውን መንገዶች ዘርዝር። መ) ሚክያስ 6:8 በቃልህ አጥና።

1. ጌታ ከእኛ የሚፈልገው ምንድን ነው? ትንቢተ ሚክያስ በኃጢአት ላይ የሚመጣውን ፍርድ ወደፊት ከሚገለጡ ታላላቅ ዘመናት ጋር በማተናጀት የሚናገር ነው። በተለይ የሚያተኩረው ድሆችን በሚጨቁት ሀብታሞች ኃጢአት ላይ ነው (ሚክያስ 2:1-21 3:1-3፣ 9-11)። ሚክያስ የይሁዳን ኃጢአት በሚገልጽበት ክፍል መሀል እጅግ ጠቃሚ የሆኑ ሁለት ጥያቄዎችን ይጠይቃል፤ በመጀመሪያ «ምን ይገር ወደ እግዚአብሔር ፊት ልምጣና በልዑል አምላክ ፊት ልስገድ?» (ሚክያስ 6:6) የሚል ሲሆን፤ በሁለተኛ ደረጃ ደገሞ «ሰው ሆይ፤ መልካሙን ነግርሃል እግዚአብሔር ከአንተ ዘንድ የሚሻው ምንድር ነው?» (ሚክያስ 6:8) የሚል ነው። በዘመናችን ብዙ ክርስቲያኖች እንደሚያደርጉት፤ በሚክያስ ዘመንም ሕዝቡ እግዚአብሔር ከፍተኛ ትኩረት የሚያደርገው በአምልኮ ሥርዓቶች ላይ ነው የሚል እምነት ነበራቸው። ሕዝቡ ወደ ቤተ

መቅደስ ከመጡ፤ መዝሙራትን ከዘመሩና በሙሴ ሕግጋት መሠረት መሥዋዕቶችን ካቀረቡ፤ እግዚአብሔር የሚፈልግባቸውን ነገሮች ሁሉ ያሟሉ ይመስላቸው ነበር። የአምልኮ ሥርዓቶችን በመፈጸም፤ በክፉ ሥራዎቻቸው ምክንያት ከተቆጣው ቁጣ እግዚአብሔርን የሚመልሱት ይመስላቸው ነበር። እግዚአብሔር አምልኮ በሚፈጽሙበት ጊዜ ስለሚያደርጉት ነገር ብቻ እንጂ በቀሩት የሳምንቱ ቀናት ስለሚያደርጉት ነገር ግድ የሌለው ይመስላቸው ነበር።

ነገር ግን ሚክያስ የልብና የአኗኗር ለውጥ እስከሌለ ድረስ፤ እግዚአብሔር ለሃይማኖታዊ ሥርዓት ግድ እንደሌለው አይቷል። ምንም ያህል ሰዎች ቢዘምሩ፤ ቢጻልዩ፤ ቢጸሙና ለሌሎች ሰዎች ቢመሰክሩ ወይም ሌሎች ሰዎች እጅግ አስፈላጊ ናቸው የሚሏቸውን ሃይማኖታዊ ሥርዓቶች ቢፈጽሙ፤ በትክክል እግዚአብሔርን የመታዘዝ ሕይወት እስካልኖሩ ድረስ፤ እግዚአብሔር ደስ አይሰኝም። እውነተኛ አምልኮ ሁለንተናችንን የሚጠይቅ ነው። እግዚአብሔር ስንዘምር፤ ስንጸልይ፤ ስንጽምና ለሌሎች ስንመሰክር ደስ የሚለው መላ ሕይወታችንን የሰጠው እንደሆነ ነው።

ሚክያስ እግዚአብሔር በእርግጥ የሚፈልገው ከልብ መታዘዝን እንደሆነ በማስጠንቀቅ ሕዝቡን የሚያስታውሳቸው ለዚህ ነው (1ኛ ሳሙኤል 15:22 ተመልከት)። ይህ መታዘዝ ሕይወታቸውን በሙሉ ግጦቃል አለበት። ከእግዚአብሔር ጋር ያላቸውን ግንኙነት ሁሉ የሚያጠቃልል መሆን አለበት («ከእግዚአብሔር ጋር በትሕትና ኑሩ»)፤ እንዲሁም ከሌሎች ጋር ያላቸውን ግንኙነት የሚጨምር መሆንም አለበት። («በጽድቅ ሥሩ ምሕረትንም ውደዱ»)።

18ኛ ጥያቄ፤ ሕይወትህን መርምር። ሀ) ለእግዚአብሔር አምልኮ እንዲሆኑ የምታደርጋቸውን ነገሮች ዘርዝር። ለ) እነዚህ ነገሮች ሊፈጸሙ የሚችሉትና በእግዚአብሔር ዘንድ ግን ተቀባይነት የማያገኙት እንዴት ነው? ሐ) በዚህ ሳምንት ያደረግሃቸውን ጽድቅና ምሕረት የሚያመለክቱ ነገሮችን ዘርዝር። መ) ሁለንተናህ ለእግዚአብሔር መታዘዙን ማረጋገጥ የምትችለው እንዴት ነው? ሠ) እነዚህን እውነቶች ለቤተ ክርስቲያንህ ለማስተማር የምትችለው እንዴት ነው?

2. የሚመጣው ንጉሥና የእግዚአብሔር መንግሥት፡- የትንቢተ ሚክያስ አብዛኛው ክፍል በኃጢአት ላይ ስለሚፈጸም ፍርድና ስለሚመጣው ፍርድ የተነገረ ትንቢት ቢሆንም፤ ሚክያስ የፍርድ ትንቢቶችን ከተሰፋ ትንቢቶች ጋር አቀናጅቶ ያቀርባል። ትንቢተ ሚክያስ የመጨረሻውን ዘመን ግለት የሁሉ መደምደሚያ የሆነው እረኛ፤ ንጉሥና መሢሕ በዘመኑ ፍጻሜ ላይ በእግዚአብሔር መንግሥት እንደሚገዛ የሚያሳይ ታላቅ ሥዕላዊ ትዕይንት ያቀርባል። በዚያ መንግሥት ጦርነት አይኖርም፤ ሁሉ ነገር ሰላም ይሆናል። እግዚአብሔር ራሱ ሕዝቡን ስለሚያስተምር ምንም ዓይነት የውሸት አምልኮ አይኖርም። የተበተኑት የእስራኤል ቅሬታዎች ወደ እግዚአብሔር በመመለስ፤ በኢየሩሳሌም እግዚአብሔርን ያመልካሉ። እግዚአብሔር ኃጢአታቸውን ይቅር ይላል። የሚመጣው ንጉሥ፤ መሢሐ የዳዊት ከተማ በሆነችው ቤተልሔም ይወለዳል። አመጣጡ ከዳዊት ዘር ነው፤ ነገር ግን ደካሞችና ኃጢአተኞች ከሆኑት ከዳዊት በኩል ከተነሡት ነገሥታት የተለየ ይሆናል። አመጣጡ ከጥንት ዘመን ስለሆነ አምላክ ነው። ምድርን ሁሉ በጽድቅ መግዛት ብቻ ሳይሆን ደግና ርኅሩኅ እረኛ ይሆናል።

ግስታወሻ፡- ስለ ክርስቶስ ኢየሱስ የመጀመሪያና ዳግም ምጽአት የተነገሩ ትንቢቶች በታሪክ በተፈጸሙበት አኳኋን ተነጣጥለው ሳይሆን እንዴት ተጣምረው እንደቀረቡ አስተውል። ነቢያት የወደፊቱን ሁኔታ አርቀው በመመልከት ስለ ክርስቶስ መምጣት ሲናገሩ፤ መሢሐ ኢየሱስ ክርስቶስ የሚመጣው፡- መጀመሪያ በቤተልሔም ተወልዶ በመስቀል ላይ ለመሞት፤ ቀጥሎ ደግሞ እንደ ድል ነሺ ንጉሥ እንደሚሆን አላስተዋሉም ነበር። እኛ ይህን ልዩነት ልንረዳ የቻልነው የምንኖረው ከኢየሱስ ክርስቶስ ልደትና ሞት በኋላ ስለሆነ ብቻ ነው። ይህ አይሁዶች በተለይ ደግሞ ደቀ መዛሙርት ኢየሱስ በምድር ላይ በተመላለሰና በሞተ ጊዜ የተፈጠረባቸውን ግራ የመጋባት ሁኔታ ለመገንዘብ ይረዳናል። ድል በመንግሥት ይገዛል ብለው ይጠብቁት የነበረውን መሢሕ ሁኔታ አላሟላቸውም ነበር።

ከእነዚህ ትንቢቶች አብዛኞቹ ኢየሱስ ክርስቶስ ተመልሶ የሚገዛበትን የመጨረሻውን ዘመን የሚመለከቱ ናቸው። በእርሱ ዘመን መንግሥት

ሐ) እግዚአብሔር በአምልኮአቸው ደስ ይሰኝ ዘንድ እርሱን በሚያስደስተው መንገድ እንዲኖሩ ሰዎችን ለመርዳት ምን ማድረግ ትችላላህ?

21ኛ ጥያቄ፡ ሚክያስ 1-7 አንብብ። ሀ) ሚክያስ ሕዝቡን የከሰሰባቸውን ኃጢአቶች ዘርዘር። ለ) እግዚአብሔር በሕዝቡ ላይ ምን ዓይነት ፍርድ እንደሚያመጣ ተናገረ? ሐ) ዛሬ ሊያጽናኑን የሚችሉትንና ወደ ፊት ስለሚመጣው ንጉሥና መንግሥት የተነገሩትን ትንቢቶች ዘርዘር።

1. ሚክያስ በሰማርያና በኢየሩሳሌም ላይ የተናገራቸው ትንቢቶች (ሚክያስ 1)

ጸድቅ የሆነው አስፈሪው ዳኛ እግዚአብሔር በሕዝቡ ላይ ለመፍረድ ከሰማይ ሲወርድ ይታያል። ሰማርያና ኢየሩሳሌም ስለ ኃጢአታቸው ተጠያቂዎች ናቸው። ሰማርያ ፈጽማ ልትጠፋ፣ ኢየሩሳሌምም ልትቀጣ ነበር። ስለዚህም፡ ሚክያስ ይህን ትንቢት በተቀበለ ጊዜ በኃዘን ተሞልቶ ነበር። አንድ ወዳጁ ወይም አፍቃሪው የሞተበት ሰው በሚያዝንበት መንገድ ያለቅስና በባዶ እግሩ ዕርቃኑን ይመላለስ ነበር።

2. ሚክያስ በይሁዳ መሪዎች ላይ የተናገራቸው ትንቢቶች (ሚክያስ 2-3)

እግዚአብሔር በይሁዳ ላይ ለመፍረድ የተነሣው ለምን ነበር? በእግዚአብሔር ሕዝብ መካከል በነበረው ኃጢአትና የፍትሕ መዛባት ምክንያት ነበር። ሀብታሞች፡ ጎረቤቶቻቸውንና ድሆችን በማታለል ገንዘባቸውን ይቀመጥባቸው ነበር። ሕዝቡ ኃጢአታቸውን ተገንዝበው በንስሐ እንዳይመለሱ የሐሰት ማጽናኛ ቃላቶችን ይተነብዩ ነበር። የሚያገለግሉት የእግዚአብሔርን ቃል ለሕዝቡ በማስተማር፡ ሕዝቡ ንስሐ ሲገቡ ለማየት በመናፈቅ ሳይሆን፡ ለገንዘብ ሲሉ ነበር። መሪዎቹ ጉበ በመቀበልና ኃይላቸውን ያለ አግባብ በመጠቀም ሀብትን ይሰበሰቡ፣ ለድሆች የሚገባውንም ነገር ይነጥቁ ነበር። ሰዎች እነዚህን መሰሎቹ ድርጊቶች በእግዚአብሔር ፊት መልካም እንደሆኑ ቢያስቡም የእግዚአብሔር ፍርድ ግን በደጅ ነበር።

3. ሚክያስ ስለ ጽዮን መመለስ የተናገረው ትንቢት (ሚክያስ 4-5)

ጽድቅና ቅን ፍርድ በምድር ላይ ይንሰራፋል። ኃጢአት ይደመስሰና ሰው ሁሉ በተለወጠ ልብ እግዚአብሔርን ያመልካል።

19ኛ ጥያቄ፡ ሀ) እነዚህ ጥቅሶች ከምድር ላይ ፍትሕና ጽድቅ በሚጠፋበት ጊዜ ግብረታቸው የሚሆኑን እንዴት ነው? ለ) ክርስቲያኖች ይህንን እውነት በልባቸው መያዝ ያለባቸው ለምንድን ነው?

4ኛ ቀን፡ - ሚክያስ 1-7

እግዚአብሔር ጽድቅና ቅዱስ አምላክ ነው። ስለዚህ ኃጢአትን በተለይም ደግሞ በሕዝቡ መካከል ያለውን ኃጢአት መቅጣት አለበት፤ ይቀጣልም። ብዙ ጊዜ ሰይጣን ሕዝቡን እግዚአብሔር የሚገደው ለመሥዋዕት ሥነ-ሥርዓት፤ ለአምልኮ ጸሎት፤ ለመዝሙር፤ ለስብከትና ለመሳሰሉት ነው በማለት ያስታቸዋል። በዚህ ምክንያት እነርሱ ይህንን እስካደረጉ ድረስ፤ እግዚአብሔር ደስ የሚሰኝና የሚባርካቸው ይመስላቸዋል። ነገር ግን እነዚህ ሃይማኖታዊ ሥርዓቶች በቀላሉ ባዶና ምንም ዋጋ የሌላቸው ሊሆኑ ይችላሉ። በእግዚአብሔር ሕዝብ መካከል ኃጢአት፤ መለያየት፤ የሥነ-ምግባር ድቀት፤ ጠብ፤ ጥላቻ ቅንዓትና ትዕቢት ወይም ሌላ ዓይነት ኃጢአት ካለ እግዚአብሔር በሕዝቡ ደስ አይሰኝም። እግዚአብሔር በሕዝቡ ሕይወት ችግር እንዲመጣ ያደርጋል። ሕዝቡን ወደ ራሱ ለመመለስ የሰደት ግዞት ሳይቀር ሊያመጣ ይችላል። ከሥርዓተ አምልኮ በላይ ሁኔታ እግዚአብሔር በሁሉም የሕይወታችን ክፍል አግባብ ባለው መንገድ እንድንመላለስ ይፈልጋል። ሕይወታችንን ሙሉ በሙሉ ለእግዚአብሔር በምንሰጥበትና ለእርሱ በምንታዘዝበት ጊዜ፤ አምልኮአችን ሁሉ እግዚአብሔርን ደስ የሚያሰኝ ይሆንና እርሱም ከብሩንና ኃይሉን ያሳየናል።

20ኛ ጥያቄ፡ ሀ) ብዙ ክርስቲያኖች እግዚአብሔር በእሑድ ቀን እርሱን በሚያመልኩበት ጊዜ በሚያደርጉት ድርጊት ብቻ ሳይሆን፤ በአጠቃላይ ስለ ሕይወታቸው የሚገደው መሆኑን የሚዘነጉት ለምንድን ነው? ለ) አንተም ሆንህ ቤተ ክርስቲያን እነዚህን እውነቶች ግስታወሳችሁ አስፈላጊ የሚሆነው ለምንድን ነው?

በይሁዳ መንግሥት ከነበረው ክፋት ጋር ሲነጻጸር በመጨረሻው ዘመን በእግዚአብሔር የሚመሠረት ሌላ መንግሥት እንደሚመጣ ተናገረ። እርሱና የእግዚአብሔር ጻድቅ ሕዝብ የሆነው ቅሬታ የዚህ መንግሥት አካል ይሆናሉ። የእግዚአብሔር ሕዝብ በተለወጠ ልብ እግዚአብሔርን ያመልካሉ። ጦርነትና ክፋት ይወገዳል። ሰዎች በሰላም ይኖራሉ። አሕዛብ ሳይቀሩ እግዚአብሔርን ያመልካሉ። እግዚአብሔር በይሁዳ ሕዝብ ላይ የሚፈርድ ቢሆንም እንኳ አንድ ቀን እንደ ዳዊት ያለ የእግዚአብሔርን ሕዝብ የሚመራ ንጉሥ እንደሚመጣ ተናገረ። በእግዚአብሔር ኃይልና ብርታት ይመጣል፤ ዳሩ ግን ለእግዚአብሔር ሕዝብ ርኅሩኅ እረኛ ይሆናል።

4. ሚክያስ ስለ ይሁዳ ክፋትና ስለሚመጣበት ፍርድ የተናገረው ትንቢት (ሚክያስ 6-7:6)

እግዚአብሔር ተራሮችንና ኮረብቶችን በምስክርነት በመጥራት በይሁዳ ላይ ክስን ያቀርባል። እግዚአብሔር ለእነርሱ በቸርነት የተገለጠ ቢሆንም፣ አይሁድ ግን ያለማቋረጥ በእግዚአብሔር ላይ ዓመፁ። የእግዚአብሔርን ሕግጋት ባሕርያት ሊለውጡ በማይችሉ ውጫዊ የሃይማኖት ሥርዓቶች ለወጡ። የጣዖት አምልኮን ለእግዚአብሔር ከሚቀርብ አምልኮ ጋር ቀላቀሉ። ክፋትን በመቃወም የሚናገሩ መልካም ሰዎች እየተገደሉ ከምድሪቱ ይወገዱ ጀመር። ስለዚህ የእግዚአብሔር ፍርድ በእነርሱ ላይ ይመጣል። ፍርድ እንደሚመጣ የተረጋገጠ ነው። ፍርዱ በሚፈጸምበት ጊዜ ታማኝ የሆኑት የእግዚአብሔር ሕዝቦች «እኔ ግን ወደ እግዚአብሔር እመለከታለሁ፣ የመድኃኒቴንም አምላክ ተስፋ አደርጋለሁ፣ አምላኬም ይሰማኛል» (ሚክያስ 7:7) የሚል ምላሽ ይሰጣሉ።

5. የአስራኤል ቅሬታዎች በወደፊቱ የእግዚአብሔር መንግሥት ውስጥ ስለሚቀበሉት ይቅርታ ሚክያስ የተናገራቸው ትንቢቶች (ሚክያስ 7:7-20)

ይሁዳ በእግዚአብሔር ፍርድ ምክንያት የሚደርስበት ጥፋት ዘላለማዊ አልነበረም። አንድ ቀን እንደገና በምሕረቱ ሊጎበኛት እግዚአብሔር ቀን ቀጥሮ ነበር። እግዚአብሔር ለሕዝቡ የሚሠራውን ሥራ የምድር አሕዛብ በመደነቅና በአክብሮት ይመለከቱታል። ኢየሩሳሌም እንደገና ትሠራለች። እውነተኛ ይቅርታና ተሐድሶም ይሆናል። ሚክያስ ስለዚህ ነገር እርግጠኛ

የሆነው ለምን ነበር? እግዚአብሔር ከአብርሃም ጋር ቃል ኪዳን ሰላደረገና ለቃል ኪዳኑም ታማኝ ስለሆነ ነው።

22ኛ ጥያቄ፡ ሀ) ከትንቢተ ሚክያስ የተግርካቸውን አንዳንድ መንፈሳዊ ትምህርቶች ዘርዘር። ለ) እነዚህን ትምህርቶች በቤተ ክርስቲያን ውስጥ ለሚገኙ የተወሰኑ ቡድኖች ለግስተማር ዐቅድ።

አምስተኛ ቀን፡-

የዚህን ሳምንት ትምህርት ከልስና ለሳምንታዊው ስብሰባ ዝግጅት ይረዳህ ዘንድ የውይይት ጥያቄዎችን ተመልከት።

ሳምንታዊ ስብሰባ

1. የሳምንቱ የአምልኮ ጊዜ

2. የጸሎት ጊዜ

3. የትምህርቱ ክለሳ

4. ውይይት

ሀ. 1) የትንቢተ አሞጽን ዓላማ ከያዕቆብ 1:27 ጋር አወዳድር። የሚመሳሰሉት እንዴት ነው? 2) ያዕቆብ 1:27 የትንቢተ አሞጽን ዋና መልእክት የሚያሳየው እንዴት ነው? 3) ክርስቲያኖች ማምለክ ብቻ ሳይሆን፤ ለሰዎች ሁሉ በተለይም ለድሆች ጽድቅን ማሳየት ያለባቸው ለምንድን ነው? 4) እያንዳንዳችሁ የአሞጽንና የያዕቆብን ትምህርት ከሕይወታችሁ ጋር የምታዛምዱባቸውን መንገዶች ዘርዝሩ። 5) የቤተ ክርስቲያን አባሎች ማወቅ የሚያስፈልጋቸውን መንፈሳዊ ትምህርቶች ከትንቢተ አሞጽ ውስጥ ዘርዝር። 6) በትንቢተ አሞጽ ውስጥ የሚገኙትን እውነቶች ለቤተ ክርስቲያን አባሎች ለግስተማር ዐቅድ።

ለ. 1) አሞጽና ሚክያስ የነበሩበትን ዘመን ከዛሬይቱ ኢትዮጵያ ጋር አወዳድር። የሚመሳሰሉት እንዴት ነው? የሚለያዩትስ? 2) ክርስቲያን ፍትሕ-አልበኝነት በሰፈነበት ኅብረተሰብ ውስጥ ሲኖር የሚሰጠው ምላሽ ምን መሆን አለበት? 3) በዚህ ዘመን ያሉ ኢትዮጵያውያን ክርስቲያኖች ለአሁኑ ኅብረተሰብ «ጩና ብርሃን» ሊሆኑ የሚችሉት እንዴት ነው? 4) ኢትዮጵያውያን

ክርስቲያኖች በጎበረተሰባቸው ባህል ላይ የሚያሳድሩት ተጽዕኖ አነስተኛ የሚመስለው ለምንድን ነው?

ሐ. 1) እያንዳንዱ ተግሪ ሚክያስ 6:8ን በቃሉ ይበል። 2) «እግዚአብሔር ከአንተ ምን ይፈልጋል?» ለሚለው ጥያቄ ይህ ጥቅስ መልስ የሚሰጠው እንዴት ነው? 3) ብዙ ክርስቲያኖች እግዚአብሔር በእነርሱ ደስ እንደሚሰኝ በማሰብ የሚያደርጓቸው መንፈሳዊ ተግባራት ምንድን ናቸው? 4) ከሌሎች ጋር ያለን ግንኙነት ከእግዚአብሔር ጋር ባለን ግንኙነት ላይ ተጽዕኖ የሚያሳርድባቸውን መንገዶች ዘርዝር።

መ. 1) ሚክያስ ስለሚመጣው ንጉሥና መንግሥት የተናገራቸውን ትንቢቶች ዘርዝር። 2) ከእነዚህ ትንቢቶች መካከል በክርስቶስ የመጀመሪያ ምጽአት የተፈጸሙት የትኞቹ ናቸው? 3) በክርስቶስ ዳግም ምጽአት የሚፈጸሙት የትኞቹ ናቸው? 4) ዛሬ እነዚህ ትንቢቶች የሚያበረታቱንና የሚያጽናኑን እንዴት ነው? 5) እግዚአብሔር ስለሚመጣው መንግሥት ከተናገራቸው ትንቢቶች የቤተ ክርስቲያንህ አባሎች የሚያውቁት ምን ያህሉን ነው? 6) የቤተ ክርስቲያንህን አባሎች ስለ መጽሐፍ ቅዱስ ትንቢት ለማስተማር ዐቅድ።

5. ጸሎት።

ትምህርት አሥራ ሰባት

1ኛ ቀን፡ - ትንቢተ ኢዩኤል

1ኛ ጥያቄ፡ ሀ) ከዚህ ቀደም ያጋጠሙህን ጥፋቶች ወይም አስቸጋሪ ሁኔታዎች ዘርዝር።

ለ) ከእነርሱ ምን ተግርህ?

ሐ) በኢትዮጵያ ውስጥ ከዚህ በፊት የደረሱትን ጥፋቶች ዘርዝር።

መ) ከእነዚህ ጥፋቶች ሰዎች መማር ያለባቸው ትምህርቶች ምንድን ናቸው?

መጽሐፍ ቅዱስ፡ እግዚአብሔር በሕይወታችን የሚደርሱትን ክፉና በጎ ነገሮች ሁሉ እንደሚቆጣጠር ያስተምራል። እንደ ፀሐይና ዝናብ ያሉ በረከቶች የሚመጡት ከእግዚአብሔር ዘንድ ነው (ማቴዎስ 5:44-45)። ደግሞም እግዚአብሔር ወደ ሕይወታችን የሚመጡትን አደጋዎች ሁሉ ይቆጣጠራል (ኢሳያይስ 45:5-8 ተመልከት)። እኛ ወይም ከቤተሰቦቻችን አንዱ ሲታመም፤ የምንወዳቸው በሞት ሲለዩን፤ በአገራችን ድርቅ ሲኖር፤ እነዚህ ሁሉ እግዚአብሔር ለእኛ ካለው ፍቅር የተነሣ ሊመጡ ይችላሉ።

እግዚአብሔር አደጋዎችን በተለያዩ መንገዶች በመጠቀም በሕይወታችን ምሕረቱን ያሳየናል። አደጋ እግዚአብሔር በኃጢአት ላይ እንደሚፈርድ በማሳየት የከፋ ፍርድ ከመምጣቱ በፊት ወደ እርሱ በንስሐ እንድንመለስ የሚጋብዝ ሊሆን ይችላል። ብዙ ጊዜ ሰዎች ራሳቸውን እንዲመረምሩና ለእግዚአብሔር በመታዘዝ ይሄዱ እንደሆነ በማረጋገጥ ወደ ንስሐ እንዲመጡ ለማድረግ የሚያስጠነቅቅ ነው። አንዳንድ ጊዜ አደጋ እግዚአብሔር በእምነታችን ሊያጠነክረን ማለትም ጽናትን፤ ራስ መግዛትንና ሌሎችንም ጠቃሚ የሕይወት ብቃቶች መፈለጉን የሚያሳይ ምልክት ሊሆን ይችላል (ያዕቆብ 1:2-4)።

በኢዩኤል ዘመን እግዚአብሔር ታላቅ የአንበጣ መንጋ መቅሠፍት በእስራኤል ላይ አፈሰሰ። የምድሪቱ ሰብል ጠፋ። እንስሳት የሚግጡትን ሣር አጡ። ኢዩኤል ይህ የእግዚአብሔር ፍርድ መሆኑን ያውቅ ነበር።

ሰለዚህ የእግዚአብሔር ሕዝብ በንስሐ በመመለስ፤ በመታዘዝና በመቀደስ እንዲኖሩ ይለምናል።

ችግሮችና አደጋዎች በሕይወታችን በሚከሰቱበት ጊዜ የእግዚአብሔር ዓላማ ምን እንደሆነ ለመረዳት ትልቅ ጥበብና የመንፈስ ቅዱስ ምሪት ያስፈልገናል። ይህ የሚሆነው ለግል መንፈሳዊ ዕድገት፤ ኃጢአትን ለመቅጣት ይሁን ወይም በእግዚአብሔር ላይ እንድንደገፍ ሊያስታውሰን በመፈለጉ፤ የምናውቀው እኛ ብቻ ነን። ሌሎች ሰዎች መከራን የሚቀበሉት ለምን እንደሆነ ከመፍረድ መጠንቀቅ አለብን። የእግዚአብሔር ዓላማ የተለያየ ስለሆነ፤ በሌሎች ላይ የምንፈርድ ወይም የመንፈስ ቅዱስን የመውቀስ ሥራ የምንሻማ መሆን የለብንም።

ትንቢተ ኢዩኤል ለይሁዳ ከተጻፉ ሦስት አነስተኛ የነቢያት መጻሕፍት አንዱ ነው። ሚክያስና ሶርንያስ ሁለቱም ለይሁዳ ሕዝብ የተጻፉ ነበሩ። የትንቢተ ኢዩኤል ጸሐፊ።

በኢዩኤል 1:1፤ «ወደ ባቱኤል ልጅ ወደ ኢዩኤል የመጣው ቃል ይህ ነው» ተብሎ በተገለጸው ቃል መሠረት ጸሐፊው ኢዩኤል እንደሆነ ይገመታል።

ከዚህ ሌላ ስለ ኢዩኤል ግወቅ አስቸጋሪ ነው። ኢዩኤል በብሉይ ኪዳን ውስጥ የተለመደ ስም ነበር። ቢሆንም በሌሎች ስፍራዎች የምናገኘው ይህ ስም የዚህ መጽሐፍ ጸሐፊ አይመስልም። ኢዩኤል የትና መቼ እንደተወለደና እንደኖረ አናውቅም። አብዛኞቹ ሊቃውንት ኢዩኤል በተደጋጋሚ የሚጠቅሰው ይሁዳንና ኢየሩሳሌምን ስለሆነ (ኢዩኤል 2:32፤ 3:1፤ 6:8) ከደቡብ፤ መንግሥት ከይሁዳ ነገድ ሳይሆን እንደግይቀር ይናገራሉ።

ትንቢተ ኢዩኤል ከሌሎች የትንቢት መጻሕፍት በተለየ ሁኔታ ኢዩኤል ግገልገሉን አይገልጽም። የይሁዳም ሆነ የእስራኤል ንጉሥ አልተጠቀሱም። የተጠቀሱት ነገሥታት ሳይሆኑ ካህናት ብቻ ነበሩ። ስለዚህ መጽሐፉ የተጻፈው ብቁ የሆነ ንጉሥ ባልነበረበት ጊዜ ይመስላል። ትንቢተ ኢዩኤል መቼ እንደተጻፈ በርግጠኝነት ለመናገር የሚቻልበት መንገድ ጨርሶ የለም። ትንቢተ ኢዩኤል ስለተጻፈበት ጊዜ ምሁራን ሁለት አሳብ አላቸው፡-

1. ትንቢተ ኢዩኤል የተጻፈው ከ 835-830 ዓ.ዓ. ባለው ጊዜ ነበር። በዚህ ጊዜ የዳዊት ንጉሣዊ የዘር ግንድ በክፉዋ ንግሥት በንቶልያ አማካይነት ጨርሶ ሊጠፋ ደርሶ ነበር። ኢዮአስ ብቻ ተርፎ ነበር። ኢዮአስ የሰባት ዓመት ልጅ በሆነ ጊዜ በዙፋን ላይ ተቀመጠ። ኢዮአስ ንጉሥ ቢሆንም እንኳ ራሱን ችሎ እስኪያስተዳድር ድረስ አገሪቱ በካህናት ትመራ ነበር።

እነዚህ ምሁራን ትንቢተ ኢዩኤል የተጻፈው በዚህ ጊዜ ነው ብለው የሚያምኑባቸው ምክንያቶች የሚከተሉት ናቸው፡-

ሀ. አይሁድ ትንቢተ ኢዩኤልን ከታናናሽ ነቢያት መጻሕፍት መጀመሪያ አካባቢ ማድረጋቸው ልክ እንደ ትንቢተ ሆሴዕ ከምርኮ በፊት አንደተጻፈ ያምኑ እንደነበር የሚያሳይ ነው።

ለ. የአሦር ወይም የባቢሎን ስም አለመጠቀሱ፤ ታሪኩ ከእነዚህ ሁለት ታላላቅ መንግሥታት በፊት መፈጸሙን የሚያሳይ ነው።

ሐ. ኢዩኤል «የጌታ ቀን» የሚለውን ሐረግ የሚጠቀመው ከምርኮ በፊት ከተጻፉ መጻሕፍት ጋር በሚመሳሰል መንገድ ነው። ይህ አመለካከት እውነት ከሆነ፤ ትንቢተ ኢዩኤል ከመጽሐፍ ቅዱስ የትንቢት መጻሕፍት ሁሉ ቀዳሚ ይሆናል።

2. ሌሎች ምሁራን ደግሞ ትንቢተ ኢዩኤል የተጻፈው አይሁድ ተማርከው ከሄዱና ምርኮው ተፈጽሞ ወደ አገራቸው ከተመለሱ በኋላ ነው ብለው ያምናሉ። ከትንቢተ ሐጌና ዘካርያስ በኋላ ቢሆንም፤ ነገር ግን ከትንቢተ ሚልክያስ በፊት ተጽፏል የሚል አስተሳሰብ አላቸው። ትንቢተ ኢዩኤል የተጻፈበት ጊዜ ከ525-475 ዓ.ዓ. ነው ብለው ይገምታሉ። ይህም በጊዜ ቅደም ተከተል፤ ትንቢተ ኢዩኤልን ከብሉይ ኪዳን የትንቢት መጻሕፍት መካከል ከመጨረሻው መጽሐፍ ብቻ ቀዳሚ ያደርገዋል።

ትንቢተ ኢዩኤል በዚህ ጊዜ እንደተጻፈ የሚያምኑ ምሁራን የሚከተሉትን ምክንያቶች ያቀርባሉ፡-

ሀ. በትንቢተ ኢዩኤል 3፡1-2 የተጠቀሰው አሳብ፤ የእግዚአብሔር ሕዝብ መበተን ያለፈ ጉዳይ እንጂ ገና የሚመጣ መሆኑን የሚያመለክት አይመስልም።

ለ. ከምርኮ በፊት እጅግ ተደጋግሞ ይታይ የነበረው፤ ከምርኮ በኋላ ግን ያልተከሰተው የጣዖት አምልኮ ኃጢአት አልተጠቀሰም።

ሐ. ከምርኮ በፊት በመካከለኛው ምሥራቅ ጨርሶ የማይታወቁ የነበሩት ግሪኮች ተጠቅሰዋል።

መ. የኢዩኤል አጻጻፍ ስልት ከኢየሩሳሌም ውድቀት በኋላ የተጻፉትን የታናናሽ ነቢያት መጻሕፍት እንጂ፤ የመጀመሪያዎቹን የነቢያት መጻሕፍት አይመስልም።

ሁለቱም አመለካከቶች የየራሳቸው የሆኑ ጠንካራ ጎኖች አሏቸው። እርግጥ ኢዩኤል ቀደም ሲል እንደተጻፈ የሚናገረው አመለካከት የተሻለ ቢመስልም፤ መቼ እንደተጻፈ አናውቅም ማለቱ ግን ከሁሉም የሚሻል ነው። ትንቢተ ኢዩኤል መቼ እንደተጻፈ አለማወቃችን ስለ መጽሐፉ የሚናገሩ ግንዛቤ ብዙ አይለውጠውም።

ታሪካዊ ሥረ-መሠረት

ትንቢተ ኢዩኤል የተጻፈበትን ጊዜ ስለማናውቅ ስለ መጽሐፉ ታሪካዊ ሥረ-መሠረት እርግጠኞች ለመሆን አንችልም። ስለዚህ መጽሐፉን በሚገባ ለመረዳት ሁለቱን የታሪክ ቅደም ተከተሎች መገንዘብ ጠቃሚ ነው።

1. የኢዮአስ ዘመን መንግሥት (835-796 ዓ.ዓ.)

2ኛ ጥያቄ፡ የዚህን ጊዜ ታሪክ ለመረዳት 2ኛ ነገሥት 11 አንብብ። ሀ) የዳዊት የዘር ግንድ ምን ሊሆን ተቃርቦ ነበር? ለ) ንጉሥ ኢዮአስን ያሳደገው ማን ነው? ሐ) ንግሥት ኅቶልያ ምን ዓይነት ሴት ነበረች?

ንጉሥ ኢዮራም ሲሞት ልጁ አካዝያስ ነገሠ። ይህ ሰው በእስራኤል ንጉሥ በኢዩ ከመገደሉ በፊት በሥልጣን ላይ የቆየው ለአንድ ዓመት ብቻ ነበር። ይህንን ሥልጣን ለመጨበጥ የደረሰ ሌላ ልጅ ስላልነበረ የኢዮራም ሚስት ኅቶልያ ዙፋኑን ያዘች። ዙፋኑን የሚወርስ ሌላ ሰው እንዳይኖር ወዲያውኑ የዳዊትን ዝርያዎች በሙሉ ለመገደል ሞከረች። ካህናቱ ኢዮአስ የተባለውን ሕፃን ብቻ አድነው ሰባት ዓመት እስኪሞላው ድረስ በቤተ መቅደስ ውስጥ ደብቀው አሳደጉት። ከዚህ በኋላ በሊቀ ካህኑ በዮዳሄ መሪነት ንግሥት ኅቶልያን ከሥልጣንዋ የማስወገድ ተግባር ተከናወነ። ዮዳሄ በሕይወት እስካለ ድረስ የይሁዳ ዋና የፖለቲካ መሪ ሆኖ

አገለገለ። ዮዳሄ በኢየሱስ በመጠቀም መንፈሳዊ መነቃቃት ለማምጣት ቻለ። ዮዳሄ እንደሞተ ግን ኢየሱስ ከጌታ ፊቱን መለሰ።

ዮዳሄ ከዙፋኑ በስተኋላ የነበረውን ሥልጣን በሚገባ የተጠቀመበት በንግሥት ጎቶልያ ሞትና በንጉሥ ኢየሱስ መንገሥ መካከል በነበረው ጊዜ ነበር። እግዚአብሔር ነቢዩ ኢዩኤልን በማስነሣት ቃሉን እንዲናገር ያደረገውም በዚህ ጊዜ ነበር። ኢዩኤል ምድሪቱን የመታትን የአንበጣ መቅሠፍት በምሳሌነት በመጠቀም፤ እንደ አንበጣ ምድሪቱን የሚያጠፋ በሰዎች የተገነባ ሌላ የጦር ኃይል እንደሚመጣ ተናገረ።

2. ከምርኮው በኋላ የነበሩት ጊዜያት (500 ዓ.ዓ. ገደማ)

3ኛ ጥያቄ፡ ስለ መጽሐፈ ዕዝራ ከመጽሐፍ ቅዱስ መዝገበ ቃላት አንብብ። በዕዝራ ዘመን የፖለቲካ ሁኔታ ምን ይመስል ነበር?

መጽሐፉ የተጻፈው ዕዝራ በነበረበት ዘመን ገደማ ከሆነ የፖለቲካ ሁኔታው የተለየ ነበር ማለት ነው። በይሁዳ ከነበሩት ምርኮኞች አብዛኛዎቹ ወደ ይሁዳ ለመመለስ ሳይሆን በባቢሎን ለመቆየት የመረጡ ቢሆኑም፤ በዘሩባቤል፣ በዕዝራና በነህምያ መሪነት አንዳንድ አይሁዳውያን ተመልሰዋል። በላያቸው የነገሠ ንጉሥ አልነበረም። ይልቁንም በሚዶንና በፋርስ መንግሥት ቁጥጥር ሥር ስለነበሩ በሕዝቡ ላይ የተሾሙ ገዥዎች ነበሩ። እንደ እውነቱ ከሆነ ሕዝቡን የሚመሩት እንደ ዕዝራ ያሉ ካህናት ነበሩ። እነዚህ ካህናት መንፈሳዊ አመራር መስጠት ብቻ ሳይሆን የፖለቲካ መሪዎችም ሆኑ። ይህም የካህናቱን ሕይወት በማበላሸቱ፤ ከአመራር ስለሚያገኙት ሥጋዊ ጥቅም እንጂ፤ ስለ ሕዝቡ መንፈሳዊ ሕይወት የማይገዳቸው ሆኑ። ሕዝቡ በቃላቸው እግዚአብሔርን እንከተላለን እያሉ ቢናገሩም፤ የቅድስና ሕይወት የማይኖሩና የእግዚአብሔርን ሕግጋት በመታዘዝ የማይራመዱ ነበሩ። ኢዩኤል ነቢይ የነበረው በዚህ ዘመን ከሆነ፤ የተጠራው ወደ ምድራቸው የተመለሱት አይሁድ እግዚአብሔርን እንዳይተው፤ ነገር ግን ወደ እርሱ እንዲመለሱ የማስጠንቀቂያ መልእክት ለማድረስ ነበር። ኢዩኤል ወደፊት ሊያጠፋቸው ስለሚመጣ ጦር በመናገር አስጠነቀቃቸው።

ከእነዚህ ሁለት የፖለቲካ ዘመናት የትኛውም ቢሆን ለትንቢተ ኢዩኤል ሥረ-መሠረት ሊሆን ቢችልም፤ የምናውቀው ዐቢይ ነገር ቢኖር የይሁዳን

ሕዝብ ከፍተኛ የአንበጣ መቅሠፍት ገጥሞአቸው እንደነበረ ነው። ከይሁዳ ሕዝብ አብዛኛዎቹ ገበሬዎች ነበሩ። እንደ ስንዴ ያሉ ሰብሎችን ይዘሩ ነበር። የወይን አትክልት ስፍራዎች፣ ከብተችና በጎችም ነበሯቸው። አንበጦቹ ሰብሎን ሁሉ በማጥፋት በሕዝቡ ላይ ከፍተኛ ጥፋት እንዲደርስ አደረጉ። የሕዝቡ ኢኮኖሚ ቢያንስ ለሁለት ዓመት አደጋ ላይ ወድቆ ሕዝቡ ለከፍተኛ ችግር ተዳረገ።

ኢዩኤል የአንበጣ መንጋ ያስከተለውን ጥፋት ወደፊት ሊመጣ ስላለው ታላቅ ጥፋት ለሕዝቡ ለማመልከት ተጠቀመበት። ይህ መቅሠፍት አይሁድ ከኃጢአታቸው ንስሐ ገብተው ካልተመለሱ ሌላ ከፍተኛ ፍርድ እንደሚጠበቃቸው ከእግዚአብሔር ዘንድ የተላከ ማስጠንቀቂያ መሆኑን ተገነዘበ።

የትንቢተ ኢዩኤል አስተዋጽኦ

1. ኢዩኤል የጌታን ቀን ምንነት በአንበጣ መንጋ መቅሠፍት አወቀ (ኢዩኤል 1)።

2. ኢዩኤል የጌታን ቀን መምጣት ተነበየ (ኢዩኤል 2-3)፡-

ሀ. ሊመጣ ያለው የይሁዳ ምድር መወረር (ኢዩኤል 2: 1-11)፤

ለ. የንስሐ ጥሪ (ኢዩኤል 2: 12-17)፤

ሐ. የእስራኤል መመለስና የአይሁድ መታደስ (ኢዩኤል 2: 18-32)፤

መ. በአሕዛብ ላይ የሚመጣ ፍርድ (ኢዩኤል 3: 1-16)፤

ሠ. ለእግዚአብሔር ሕዝብ የሚሆኑ በረከቶች (ኢዩኤል 3: 17-21)።

4ኛ ጥያቄ፡ ስለ ኢዩኤል ከመጽሐፍ ቅዱስ መዝገበ ቃላት አንብብ። ስለ መጽሐፉ የሚናገሩትን ዋና ዋና መሠረታዊ እውነቶችን ዘርዝር።

የትንቢተ ኢዩኤል ዓላማ

ብዙ ጊዜ የነቢያት ዓላማ ወደፊት ስለሚሆኑ ነገሮች መተንበይ እንደሆነ እንገምታለን። ምንም እንኳን የብሉይ ኪዳን ነቢያት ስለ መጪው ጊዜያት የተነበዩ ቢሆኑም፤ የመልእክታቸው አብዛኛው ክፍል በዘመኑ የነበሩትን ሰዎች የሚመለከት ነበር። ነቢያት የእግዚአብሔር ሕዝብ በክፋታቸው ተጸጽተው ወደ እግዚአብሔር እንዲመለሱ የሚለምኑ የእግዚአብሔር ቃል

አቀባዮች ነበሩ። ትንቢቶቹ የሚነገሩት ብዙውን ጊዜ የሕዝቡን አደራረግ ውጤቶች ለማመልከት ነበር። የትንቢት ዓላማ ስለ መጪው ጊዜ ብዙ እንድናውቅ ሳይሆን፤ እግዚአብሔር አሁንና ወደፊት በሚያደርጋቸው ነገሮች ምክንያት አሁን ያለውን ኑሮአችንንና አካሄዳችንን እንድንለውጥ ለማድረግ ነው።

እግዚአብሔር ነቢዩ ኢዩኤልን ወደ ይሁዳ የላከው፤ ለእግዚአብሔር ባለመታዘዛቸው ምክንያት የሚደርሱባቸውን ነገሮች በመዘርዘር ሊያስጠነቅቃቸው ነበር። የአንበጣው መቅሠፍት እግዚአብሔር በእነርሱ ደስ አለመሰኘቱን የሚያሳይ ምልክት መሆኑን በመጥቀስ አስጠነቅቃቸው። በንስሐ ካልተመለሱ እግዚአብሔር በእነርሱ ላይ ታላቅ መቅሠፍት ለማምጣት፤ በንስሐ ከተመለሱ ግን እንደገና ምድራቸውን ለመባረክ ቃል ገብቶ ነበር።

እንዲሁም ኢዩኤል የአንበጣውን መቅሠፍት ይሁዳን ለመውረር የሚመጣ የሌላ ጦር ኃይል ምልክት አድርጎ ተጠቅሞበታል። ይህ ጦር ስለ ባቢሎን ወይም ጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ ዳግም ከመመለሱ ጥቂት ቀደም ብሎ ስለሚመጣ ሌላ ጦር የሚናገር ሊሆን ይችላል። በይሁዳ ላይ የሚመጣው ጦር የአንበጣ መንጋን ያህል እጅግ አጥፊና ብዙ ሊሆን ይችላል። እግዚአብሔር ግን ሕዝቡን በመታደግ፤ እነርሱ የማያውቁአቸውን በረከቶች ያመጣላቸዋል። መንፈስ ቅዱስ በሕዝብ ሁሉ ላይ ይወርዳል። ይህ የመጨረሻ ዘመን እግዚአብሔር ምድርን ከከፋት የሚያጠራበትና በአሕዛብ ሁሉ ላይ የሚፈርድበት ስለሆነ የታላቅ ጥፋት ቀንም ይሆናል።

5ኛ ቀን፡ ሀ) እግዚአብሔር ንስሐ እንድንገባ እኛንና አገራችንን በሚያስጠነቅቀን ወቅት በሕይወታችንና በአገራችን ላይ የሚመጣውን የማስጠነቅቂያ ጥፋት መገንዘብ ጠቃሚ የሚሆነው ለምንድን ነው? ለ) ክርስቲያኖች ከፍተኛ ጥፋት የሚደርስበትንና ታላቅ በረከት የሚያመጣውን የመጨረሻውን ዘመን በንቃት መገንዘባችን ጠቃሚ የሚሆነው በምን መንገድ ነው? ሐ) ይህ ነገር በአኗኗራችን ላይ ተጽዕኖ የሚያሳድረው እንዴት ነው?

በትንቢተ ኢየሁዳ ውስጥ የሚገኙ ዐበይት የሥነ-መለኮት ትምህርቶች

1) ክርስቲያን ስለተለያዩ አደጋዎች ያለው ግንዛቤ

ሰዎች የተለያዩ አደጋዎችን በሚመለከቱበት ጊዜ በአመዛኙ ምላሻቸው ከሚከተሉት ሦስት አሳቦች አንዱ ይሆናል፡-

1) በተለይ በምዕራቡ ዓለም እግዚአብሔር የተለያዩ አደጋዎችን በምንም ዓይነት እንደ ማይቆጣጠራቸው አድርጎ ማሰብ የተለመደ ነው። በሕዝቡ ላይ ያለምንም ዓላማ በድንገት የሚመጡ ነገሮች ስለሆኑ፤ እኛ ማድረግ የምንችለው ነገር ቢኖር እስኪያልፉ ድረስ መታገሥ ብቻ ነው ይላሉ።

2) ብዙ ክርስቲያኖች ወይም ሙስሊሞች የተፈጥሮ አደጋዎች በቀጥታ ከእግዚአብሔር ዘንድ እንደሚመጡ ያምናሉ። ነገር ግን እነዚህ ነገሮች የሚከሰቱት ያለምንም ዓላማ ነው የሚል እምነት አላቸው። እግዚአብሔር እነዚህ ሁኔታዎች እንዲከሰቱ የሚያደርግበትን ምክንያት ሰዎች ሊያውቁ እንደማይችሉ ይናገራሉ። ስለዚህ ማድረግ የምንችለው ነገር ቢኖር፤ እነዚህን ነገሮች እግዚአብሔር እንደሚያደርጋቸውና እኛም ምንም የምንለውጠው ነገር ስለሌለ አሜን ብሎ መቀበል ነው ይላሉ።

3) እግዚአብሔር የራሱን ዓላማ ለመፈጸም በሕይወታችንና በአገራችን ላይ የሚደርሱትን ነገሮች ሁሉ እንደሚመራ መጽሐፍ ቅዱስ ያስተምረናል። ዝናም፣ ፀሐይ፣ ሰብሎች ቁሳዊ ሀብትና የመሳሰሉት መልካም ነገሮች ሁሉ የሚመጡት ከእግዚአብሔር ዘንድ ነው። ይሁን እንጂ አደጋዎች ወይም ችግሮች የሚመጡት በእርሱ ፈቃድ ነው። የሚመጡትም ያለ ዓላማ ሳይሆን፤ እግዚአብሔር በሚያውቀው ዓላማ ነው። የሁሉ ነገር ኃላፊ እግዚአብሔር ስለሆነ እርሱን ማሰብ ለእኛም ሆነ ለአገራችን እንደሚያስፈልገን ለማሳሰብና ለመርዳት ነው። ስለሚሰጠን በረከቶች እግዚአብሔርን ልናመሰግነውና በችግራችን ጊዜ ልናስበው ይገባናል። ችግሮች እግዚአብሔርን በማወቅና በመንፈሳዊ ባሕርይ እንድናድግ ሊረዱን የሚከሰቱ ናቸው። እግዚአብሔር አደጋ የሚያመጣባቸውን ምክንያቶች ሁሉ ለማወቅ ባንችልም፤ የሚመጡት በእግዚአብሔር ቁጣና ምሕረት የለሽ ፍርድ ሳይሆን፤ በእግዚአብሔር ፍቅርና ምሕረት ጭምር እንደሆነ እናውቃለን።

የሚመጣውን በረከትና አደጋ የሚቆጣጠር እግዚአብሔር እንደሆነ ብናውቅም፤ የበረከትን ወይም የአደጋን መኖር እግዚአብሔር በአንድ ሰው ሕይወት ወይም በአንዲት አገር ላይ ፍቅሩ ወይም ፍርዱ እንዲገለጽ የሚጠቀምበት መሣሪያ እንደሆነ ለመወሰን እንዳንጠቀምበት ልንጠነቀቅ ይገባል። እጅግ ሀብታሞች የሆኑ ክፉና ኃጢአተኞች ሰዎች ወይም አገሮች ብዙ ናቸው። በመከራና በችግር ውስጥ የሚያልፉ ብዙ የእግዚአብሔር ሰዎች አሉ። በአንድ ሰው ወይም በአንድ አገር ሕዝብ ክፉት ወይም በጎነት ምክንያት መቅሠፍት ወይም በረከት ይደርሳል ብሎ መወሰኑ የእኛ ድርሻ አይደለም።

6ኛ ጥያቄ፡ ሀ) በእነዚህ ሦስት መንገዶች መቅሠፍት የደረሰባቸው ሰዎች ምን እንዳደረጉ የሚገልጽ ታሪክ በምሳሌነት ጥቀስ። ለ) በሕይወትህ ለገጠሙህ የተለያዩ ችግሮች ምላሽ የሰጠህባቸውን የተለያዩ መንገዶች ጥቀስ። ከእነዚህ ምላሾችህ መካከል ዕድገት ያስገኙልህ የትኞቹ ናቸው? ምንም ዕድገት ያላስገኙትስ?

2. የጌታ ቀን

7ኛ ጥያቄ፡ ኢዩሔል 1:15፤ 2:1-2፤ 3:18 አንብብ። ሀ) የጌታን ቀን የተለያዩ ባሕርያት ግለጽ። ለ) ይህንን ቃል ከመጽሐፍ ቅዱስ መዝገበ ቃላት ውስጥ በመመልከት የጌታ ቀን ምን እንደሆነ የሚገልጽ አጠር ያለ አንቀጽ ጻፍ።

የብሉይ ኪዳን ነቢያት በሰፊው ከተጠቀሙባቸው ሐረጎች አንዱ «የጌታ ቀን» የሚለው ነው። አይሁድ አንዳንድ ዐበይት ድርጊቶች የተፈጸሙባቸውን ጊዜያት «ቀን» በማለት ይጠሩአቸው ነበር። ነቢያት «የጌታ ቀን» ብለው የጠሯቸው ቀናት እግዚአብሔር በሰዎች ታሪክ ውስጥ ጣልቃ በመግባት ታላቅና ኃይለኛ ተግባር የፈጸመባቸው ማንኛዎቹም ቀናት ነበሩ። አንዳንድ ጊዜ እግዚአብሔር በእስራኤል ላይ የፈረደባቸው ቀናት «የጌታ ቀን» ተብለዋል (ሰቆቃወ ኤርምያስ 2:22)። በሌሎች ጊዜያት ደግሞ እግዚአብሔር በእስራኤል ላይ ወደፊት የሚፈርድባቸው ጊዜያት «የጌታ ቀን» ተብለዋል (ኢዩሔል 2:1-11)። እንደዚሁም ይህንን ሐረግ በዓለም ታሪክ መጨረሻ ገደማ የሚፈጸሙትን ታላላቅ ድርጊቶች ለመግለጥ ተጠቅመውባቸዋል። ነቢያት እግዚአብሔር ከዚህ

ቀደም አድርጎት የማያውቀውን ነገር የሚያደርግበት ጊዜ እንደሚመጣ ነቢያት አመልክተዋል። እንዳንዴ ይህ ጊዜ የሚያመለክተው ክርስቶስ በመስቀል ላይ ለመሞት የመጣበትን ወቅት ነው። በሌላ ጊዜ ደግሞ ኢየሱስ ክርስቶስ የሚነገሥበትን ዳግም ምጽአቱን ያመለክታል። ብዙውን ጊዜ እነዚህ ሁለት የክርስቶስ ምጽአቶች በግልጽ ሳይለዩ በአንድነት ተጠቅሰዋል። አንዳንድ ጊዜ ነቢያቱ የእስራኤል ሕዝብ ይለማመዱት የነበረውን ታሪካዊ ድርጊት በማየት፣ በመጨረሻው ዘመን የሚመጣውን ታላቁን የጌታ ቀን እንደሚያመለክት አድርገው ይጠቀሙበታል (ኢሳይያስ 13:5-10)። ከጌታ ቀን ባሕርያት ውስጥ ጥቂቶቹ እንደሚከተለው ተዘርዝረዋል፡-

- ሀ. የጌታ ቀን በጨለማ፣ ደብዝዝ ባለ ብርሃንና በፍርድ ባሕርይ ይታወቃል። (ኢሳይያስ 13:9-10፤ ማቴዎስ 24:29)።
- ለ. የጌታ ቀን እንደ መሬት መንቀጥቀጥና ረሀብ ባሉ የተፈጥሮ አደጋዎች ይሞላል።
- ሐ. የጌታ ቀን የጦርነት ጊዜ ይሆናል፤ ሕዝብ በሕዝብ ላይ፣ በተለይም በእስራኤል ሕዝብ ላይ በመንግሥቱ ይታወቃል
- መ. የጌታ ቀን እግዚአብሔር በአሕዛብ ሁሉ ላይ የሚፈርድበት ቀን ይሆናል (ኢዩሴል 3:19)።
- ሠ. የጌታ ቀን የእስራኤል ሕዝብ በብዛት ወደ እግዚአብሔር የሚመለሱበት ቀን ነው። እነዚህ ቅሬታዎች ከእግዚአብሔር ከፍተኛ በረከትን ያገኛሉ (ኢዩሴል 2:32፤ አሞጽ 9:11-15)።
- ረ. የጌታ ቀን ከዚህ በፊት በጭራሽ ተደርጎ በማያውቅ አኳኋን የእግዚአብሔር መንፈስ በእያንዳንዱ ሰው ሕይወት ውስጥ የሚሠራበት ጊዜ ይሆናል፤ (ኢዩሴል 2:28)።
- ሰ. የጌታ ቀን ምድር በቃል ሊገለጽ የማይችል ታላቅ በረከትና ብልጽግና የምትለማመድበት ጊዜ ይሆናል (ኢዩሴል 3:18)።
- ሸ. የጌታ ቀን ምድር በእሳት ፍርድ የምትጠራበት ጊዜ ይሆናል (2ኛ ጴጥሮስ 3:10-13)።
- ቀ. የጌታ ቀን ጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ የሚገለጥበት ጊዜ ይሆናል (1ኛ ቆሮንቶስ 1:8)

8ኛ ጥያቄ፡ ስለ ጌታ ቀን የተሰጠው ትምህርት ታላቅ ማስጠንቀቂያና ክርስቲያኖች በከፍተኛ ሁኔታ የሚጠብቁት ጊዜ የሚሆነው እንዴት ነው?

9ኛ ጥያቄ፡ ኢዩኤል 1-3 አንብብ። ሀ) ኢዩኤል በእስራኤል ሕዝብ ላይ ፈጥኖ እንደሚደርስ የተናገረው ትንቢት ምን ነበር? ለ) ኢዩኤል ንስሐ እንዲገባ የሚያስጠነቅቀው ማንን ነበር? ሐ) ሕዝቡ ንስሐ ከገቡ በኋላ ተስፋ የተሰጣቸው በረከቶች ምን ነበሩ? መ) ለአይሁድ ስለ መጨረሻው ዘመን የተሰጡ የበረከት ተስፋዎች ምንድን ናቸው?

1. ኢዩኤል የጌታን ቀን በአንበጣ መቅሠፍት ተመለከተ (ኢዩኤል 1)

ትንቢተ ኢዩኤል፡ የእስራኤልን ምድር ሰብል ሙሉ በሙሉ ስላጠፋውና የይሁዳን ሕዝብ ሁሉ ችግር ላይ ስለጣለው የአንበጣ መቅሠፍት በማስረዳት ይጀምራል። ኢዩኤል ይህ የእግዚአብሔር ፍርድ መሆኑን በመገንዘብ፡ ሕዝቡ ሁሉ ንስሐ እንዲገቡ ይጋብዛል።

2. ኢዩኤል ስለሚመጣው የጌታ ቀን ተነበየ (ኢዩኤል 2:3)

የትንቢተ ኢዩኤል የመጨረሻ ግማሽ ክፍል ወደፊት ከረጅም ጊዜ በኋላ ስለሚሆነው ስለ ሌላ የጌታ ቀን ወደ መናገር ይመለሳል። በዚህ የትንቢተ ኢዩኤል ክፍል «ጣምራ ትንቢት»ን የሚያመለክቱ በርካታ መግለጫዎችን እናያለን። ይህም ሲባል እግዚአብሔር አንድን ትንቢት በተለያዩ ጊዜያት የሚፈጸሙ የተለያዩ ድርጊቶችን ለማመልከት ተጠቅሞበታል ማለት ነው።

ሀ. የይሁዳ ምድር መወረርና መጥፋት (ኢዩኤል 2:1-11)፡- ይህም የሚያመለክተው የአሦርና የባቢሎን ወደ ይሁዳ መምጣትን ሳይሆን አይቀርም። በተጨማሪ ጌታ ኢየሱስ ዳግም ከመምጣቱ ጥቂት ቀደም ብሎ ሌሎች ሕዝቦች እስራኤልን ወርረው እንደሚያጠፉትም ያመለክታል። እግዚአብሔር በሕዝቡ በእስራኤል ላይ የሚሰጠውን ይህን ፍርድ የሚያስቀረው የሕዝቡ በንስሐ መመለስ ብቻ ነበር።

ለ. የእስራኤል መመለስና የአይሁድ ተሐድሶ (ኢዩኤል 2:18-32)፡- የመጨረሻው ዘመን በረከት የሚገኝበት ጊዜም ነው። እግዚአብሔር የእስራኤልን ሕዝብ ይመለሳል፤ ይህም የይሁዳን ሕዝብ የሚመለከቱትን የተለያዩ ጊዜያት የሚያመለክት ሊሆን

ይችላል። ሕዝቡ በንስሐ በተመለሱ ጊዜ ሁሉ እግዚአብሔር በሥጋዊ ብልጽግና ይጎበኛቸው ነበር። ዳሩ ግን ይህ ክፍል በአብዛኛው የሚያመለክተው አይሁድ በእስራኤል ሕዝብ ታሪክ ታይቶ በማይታወቅ መንገድ ወደ ተስፋዬቱ ምድር ተመልሰው በረከት የሚያገኙበትን የመጨረሻ ተሐድሶ ነው።

ከኢዩኤል ትንቢቶች ሁሉ የላቀውና በሰፊው የሚታወቀው በኢዩኤል 2:28-32 የሚገኘው ነው። ሐዋርያው ጴጥሮስ በበዓለ ጋምላ ዕለት ባቀረበው ስብከት ይህን ክፍል ጠቅሷል (የሐዋርያት ሥራ 2:16-21)። እንደ አብዛኞቹ ትንቢቶች፣ ይህም ክፍል ጣምራ ትርጉም ያለው ነው። መንፈስ ቅዱስ በአዲሲቷ ቤተ ክርስቲያን ላይ በወረደ ጊዜ ሐዋርያት የመጨረሻው ዘመን ደርሶአል ብለው አሰቡ። አዲስ ኪዳን የኢየሱስ መሞትና የመንፈስ ቅዱስ በአማኞች ሁሉ ላይ መውረድ የመጨረሻውን ዘመን መድረስ ያሳያል ብሎ ያስተምራል። ይሁን እንጂ አማኞች የመጨረሻውን ዘመን መንፈሳዊ ሕይወት በከፊል ቢለማመዱትም፣ ጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ በምድር ላይ ለመግዛት እስከሚመጣበት ጊዜ ድረስ እንደማይፈጸም አዲስ ኪዳን በተጨማሪ ያስተምራል። ስለዚህ የመጨረሻው ፍጻሜ የሚሆነው ገና ወደፊት ነው።

ይህም በዚህኛው የኢዩኤል ትንቢት በግልጽ ይታያል። ክርስቲያኖች ሁሉ መንፈስ ቅዱስ ቢኖራቸውም፣ ሰዎች ሁሉ መንፈስ ቅዱስ አላቸው ማለት አይደለም። ሁላችንም መንፈስ ቅዱስ የሌላቸውን የማያምኑ ሰዎች እናውቃለን። ነገር ግን አንድ ቀን በምድር የሚኖሩት የተቀደሱ ሕዝቦች ብቻ ስለሚሆኑ ሰዎች ሁሉ መንፈስ ቅዱስ ይኖራቸዋል። በኢዩኤል የተነገረው ትንቢት ሰማያት ስለሚለወጡበት ጊዜም ይናገራል። ይህ ደግሞ በበዓለ ጋምላ እንዳልተፈጸመ ግልጽ ነው። ነገር ግን ኢየሱስ ክርስቶስ ሲመለስ ይፈጸማል (2ኛ ጴጥሮስ 3:10-13)።

ሐ. በአሕዛብ ላይ የሚመጡ ፍርዶችና የእግዚአብሔር ሕዝብ የሚያገኛቸው በረከቶች (ኢዩኤል 3:1-21)፡- የመጨረሻው የጌታ ቀን በአሕዛብ ላይ በሚሰጡ ፍርዶችም የታወቀ ነው። እጅግ በርካታ ሕዝቦች በጌታ ፊት በመሰብሰብ በኢየሱስ ክርስቶስ ላይ ባላቸው እምነትና በምድር ላይ በፈጸሟቸው ተግባራት ምክንያት ይፈረድባቸዋል። የእግዚአብሔር ሕዝብ በታሪክ ውስጥ ታይቶ በማይታወቅ አኳኋን ብልጽግናንና በረከት ያገኛል።

10ኛ ጥያቄ፡ ከትንቢተ ኢዩኤል የተማርሃቸውንና ለቤተ ክርስቲያንህ የሚያስፈልጓትን ትምህርቶች ዘርዝር።

2ኛ ቀን ትንቢተ አብድዩ

ከብሉይ ኪዳን መጻሕፍት መካከል ትንሹ አብድዩ ነው። ትንቢተ አብድዩ አንድ ምዕራፍ ብቻ ያለው ሆኖ ስለ ኤዶምና ከእግዚአብሔር ዘንድ ስለሚመጣበት ፍርድ ይናገራል። በአሕዛብ መንግሥታት ላይ ከሚያተኩሩ ሦስት የትንቢት መጻሕፍት መካከል አንዱ አብድዩ ነው። አብድዩ በኤዶም ላይ ሲተነብይ፤ የናስና ናሆም ደግሞ በአብዛኛው በአሦር መንግሥት ላይ ተንብየዋል።

11ኛ ጥያቄ፡ ስለ አብድዩ ከመጽሐፍ ቅዱስ መዝገበ ቃላት አንብብ። ስለ መጽሐፉ ያገኘሃቸውን ዐበይት እውነቶችን ዘርዝር።

የትንቢተ አብድዩ ጸሐፊ

መጽሐፈ አብድዩ ከእግዚአብሔር የተቀበለውን ራእይ የያዘ መጽሐፍ ስለመሆኑ በትንቢተ አብድዩ መጀመሪያ ቁጥር ላይ ተጠቅሷል። በትንቢት መጻሕፍት ውስጥ ይህ «ራእይ» የተሰኘ ቃል መልእክቱ ከእግዚአብሔር ዘንድ በቀጥታ የመጣ መሆኑን ለመግለጽ የሚያገለግል ቃል ነው። ይህም ሲባል፤ መልእክቱ የተገኘው ሌሊት በታየ ሕልም ወይም ራእይ አማካይነት ብቻ መሆኑን ለመግለጽ የሚያገለግል ቃል አይደለም።

ከስሙ በቀር ስለ አብድዩ የምናውቀው አንዳችም ነገር የለም። ኢየሩሳሌም በጠላቶችዋ ጥቃት በደረሰባት ጊዜ ኤዶም ላደረገችው ነገር ምላሽ የሚሰጥ በመሆኑ አብድዩ የኖረው በይሁዳ ሳይሆን አይቀርም። አብድዩ የሚለው ስም በጣም የተለመደ አይሁዳዊ ስም ቢሆንም፤ ይኼኛው አብድዩ ግን በመጽሐፈ ነገሥት፤ ዜና መዋዕል፤ ዕዝራና ነህምያ የተጠቀሰው ሰው መሆኑ አጠራጣሪ ነው።

ትንቢተ አብድዩ ስለ ተጻፈበት ጊዜ ምሁራን የተለያዩ አሳብ ይሰነዝራሉ። መጽሐፉ ከ850-400 ዓ.ዓ. ባሉት ጊዜያት መካከል በየትኛውም ወቅት ተጽፎ ሊሆን ይችላል። ከእነዚህ መካከል የበለጠ ድጋፍ ያላቸው ሁለት ጊዜያት አሉ። እነርሱም፡-

ሀ. በኢየራም ዘመን መንግሥት (853-841 ዓ.ዓ.)፡- ኢየሩሳሌም በፍልስጥኤማውያንና በዐረቦች በተጠቃች ጊዜ ነበር (2ኛ ነገሥት 8፡20-22)። አብድዩ የኖረው በዚህ ጊዜ ከሆነ፤ መልእክተኞቻቸው በመጻሕፍት ከተያዙ ነቢያት መካከል የመጀመሪያው ይሆናል። የኖረውም በኤልሳዕ ዘመን ሊሆን ይችላል ማለት ነው።

ለ. ባቢሎን በኢየሩሳሌም ላይ ጥቃት ባደረሰች ጊዜ (606-586 ዓ.ዓ.)፡- ይህ ከሆነ ደግሞ አብድዩ የኖረው በኤርምያስ ዘመን ነበር ማለት ይሆናል። አብድዩ የተጻፈበት ጊዜ ይህ ሳይሆን አይቀርም።

ታሪካዊ ሥረ- መሠረት

12ኛ ጥያቄ፡ ስለ ኤዶም ከመጽሐፍ ቅዱስ መዝገበ ቃላት አንብብ። ኤዶምና ይሁዳ ይህን ያህል ጠላትነት ለምን እንዳደረባቸው አብራራ።

ትንቢተ አብድዩን ለመረዳት፤ የኤዶምንና የይሁዳን ልዩ ልዩ ታሪኮች መመልከት አለብን። ይስሐቅ ሁለት ልጆች እንደነበሩት ታስታውሳለህ። ትልቁ ዔሳው ትንሹ ደግሞ ያዕቆብ ይባሉ ነበር። ያዕቆብ በማታለል የብኩርናን በረከት ከአባቱ ሲያገኝ፤ ከዔሳው ዘንድ ደግሞ ጥላቻን አተረፈ። ይህ ጥላቻ ወደ ዔሳውና ያዕቆብ የልጅ ልጆች ሁሉ ተላለፈ። የዔሳው ዝርያዎች ኤዶማውያን ሲሆኑ፤ የያዕቆብ ዝርያዎች ደግሞ ምርጥ የእግዚአብሔር ሕዝብ የነበሩት እስራኤላውያን ሆኑ። እስራኤላውያን በእግዚአብሔር የተመረጠችውን የተስፋ ምድር ወረሱ። ኤዶማውያን ደግሞ ከእስራኤል በስተደቡብ በሚገኘው በረሃ ኖሩ።

እስራኤላውያን እግዚአብሔር ከግብጽ ባርነት ነፃ አውጥቶአቸው ወደ ተስፋይቱ ምድር በሚጓዙበት ጊዜ በኤዶም ምድር ላለማለፍ ፈለጉ። ኤዶማውያን ግን ሊያሳልፏቸው ፈቃደኞች ስላልነበሩ፤ እስራኤላውያን በርካታ የሆኑ ተጨማሪ ብዙ ኪሎ ሜትሮች መጓዝ ነበረባቸው (ዘኁልቁ 20፡14-21፤ 21፡14)። አይሁዳውያን ኤዶማውያን ያደረጉባቸውን ነገር ሊረሱ በጭራሽ አልቻሉም ነበር።

በኋላም በዳዊትና በሰሎሞን አመራር እስራኤላውያን ኤዶምን ወርረው በመያዝ ተቆጣጠሯት። ይህ የበላይነት ኤዶማውያን ዓምፀው ነፃነታቸውን

እስካገኙበት (2ኛ ነገሥት 8:20-22) እስከ ኢዮራም ዘመን መንግሥት ድረስ ቀጠለ (853-841 ዓ.ዓ.)። የተለያዩ የይሁዳ ነገሥታት ኤዶምን ደግመው ለመያዝ ቢሞክሩም የተቈጣጠሩዋት ለጊዜው ብቻ ነበር።

በ597 ዓ.ዓ. ባቢሎን ይሁዳን ተቆጣጠረች። በዚህ ጊዜ ኤዶማውያን መንግሥታቸውን በማስፋፋት ከይሁዳ ምድር የተወሰኑ ክፍሎችን ተቆጣጠሩ። ባቢሎን በ586 ዓ.ዓ. ይሁዳን በማጥቃት ስትደመስሳት፤ ኤዶማውያንም ከባቢሎን ጋር በማጥቃቱ ተባበሩ። አይሁድ ተማርከው ሲሄዱም ኤዶማውያን ከይሁዳ ምድር ተጨማሪ ግዛቶችን ያዙ። ይህም በትንቢተ አብድዩ ውስጥ የምናገኘው ጠንክር ያለ ትንቢት በኤዶም ላይ እንዲነገር አደረገ። አብድዩ የኤዶም አገር እንደገና ለማንሰራራት በማይችልበት ሁኔታ ፍጹም እንደሚደመስስ ተነበየ።

የኤዶም አገር በሚልክያስ ዘመን እንዴት ጨርሶ እንደጠፋና መንግሥቱም እንደተደመሰሰ መናገር አስቸጋሪ ነው። (በ450 ዓ.ዓ.) የተለያዩ የዐረብ ነገዶች ኤዶምን በተደጋጋሚ አጥቅተው ሳያጠፏት አልቀሩም። በ312 ዓ.ዓ. የናባቲያን ዐረቦች ኤዶምንና ዋና ከተማዋን ጴጥራን ሙሉ በሙሉ ተቆጣጠሩ። የኤዶም ሰዎች በኋላ ኤዶማውያን ሆኑ። በአይሁድ ተሸነፉና የእነርሱን ወግ ለመከተል ተገደዱ። (በመሠረቱ ታላቁ ሄሮድስ የኤዶም ሰው ወይም ኤዶማዊ ነበር)። ኤዶማውያን በ70 ዓ.ም. በሮም ላይ በተደረገው ዓመፃ ከእስራኤላውያን ጋር በመተባበራቸው ሙሉ በሙሉ ተደመሰሱ። ከዚያን ጊዜ ጀምሮ በታሪክ ስለ እነርሱ ተወስቶ አናገኝም። ዋና ከተማቸው ጴጥራ በ636 ዓ.ም. በሙስሊሞች ተደመሰሰች። እግዚአብሔር አስቀድሞ በአብድዩ በኩል እንደተናገረው፤ ዛሬ የኤዶም ሰዎች ወይም የኤዶም መንግሥት የሉትም። የመጽሐፍ ቅዱስ ትንቢቶች ለመፈጸም ብዙ ምእተ ዓመት ሊወስዱ ቢችሉም፤ እግዚአብሔር የተናገራቸው የተስፋ ቃሎችና ትንቢቶች እንደሚፈጸሙ እርግጠኞች መሆን እንችላለን።

13ኛ ጥያቄ፡ ሀ) እግዚአብሔር ተስፋዎቹንና ትንቢቶቹን እንደሚፈጽም ከሚገልጸው እውነታ የምንመለከተው የእግዚአብሔር ባሕርይ ምንድነው? ለ) ይህ ባሕርይ መጽናኛ የሚሆነን ለምንድን ነው?

የትንቢተ አብድዩ አስተዋጽኦ

1. በኤዶም ላይ የሚመጣ ፍርድ (አብድዩ 1-14)

2. የጌታ ቀን (አብድዩ 15-21)

የትንቢተ አብድዩ ዓላማ

ነቢያት በኤዶም ላይ ከተናገሯቸው በርካታ ትንቢቶች መካከል ትንቢተ አብድዩ አንደኛው ነው (ኢሳይያስ 21: 11-12፤ 34: 5-17፤ ኤርምያስ 49: 7-22፤ ሕዝቅኤል 25: 12-14፤ አምጽ 1: 11-12)። ትንቢተ አብድዩ ሁለት ዐበይት ዓላማዎች አሉት፡-

ሀ. የኤዶማውያንን ኃጢአት ማውገዝ ወይም መኮነን ነው። እነዚህ ኃጢአቶች ኤዶማውያን በጥበባቸውና የሚደርስባቸውን ጥቃት ለመቋቋም በመቻላቸው ትምክሕት ስላደረገባቸው በአይሁድ ላይ መጨከፍቸውና ኢየሩሳሌም በወደቀች ጊዜ በአይሁድ ላይ በደል መፈጸማቸው ነበሩ (አብድዩ 2-9)።

ለ. እግዚአብሔር በጌታ ቀን በክፉ ሕዝቦችና አገሮች ሁሉ ላይ ድል እንደሚነሣ ለአይሁድ ቅሬታዎች ለማስታወስ ነው (አብድዩ 17-21)።

የትንቢተ አብድዩ ዋና ትምህርት

14ኛ ጥያቄ፡ አብድዩ 15-16 አንብብ። በእነዚህ ቁጥሮች ውስጥ የሚገኘው መንፈሳዊ መመሪያ ምንድን ነው?

ትንቢተ አብድዩ እግዚአብሔር ሕዝቦችና መንግሥታት የሚያደርጉትን ነገር ሁሉ እንደሚመለከትና እንደሚቆጣጠር ለድርጊታቸውም ሁሉ ተጠያቂ እንደሚያደርጋቸው የሚያስጠነቅቅ ነው። እግዚአብሔር በአሕዛብ ሁሉ ላይ በሉዓላዊነት ይገዛል። ጽድቅና ቅን ፍርድ የጎደለው ድርጊታቸውን ሁሉ ይመለከታል ያስታውሳቸዋልም። እግዚአብሔር ሰዎችንና መንግሥታትን ሁሉ ስለ ድርጊታቸው እንደሚቀጣቸው ይናገራል። እግዚአብሔር ሰዎችን ሲቀጣ ብዙውን ጊዜ የሚጠቀምበት መንገድ እነዚያ ሰዎች ሌሎችን ለመቅጣት የተጠቀሙበት መንገድ ከቅን ፍርድና ከጽድቅ የራቀ ነበር። ጨካኞች ከሆኑ ጭካኔ ይገጥማቸዋል። (አብድዩ 15-16፤ መዝሙር 7: 15-16፤ ምሳሌ 26: 27፤ ገላ. 6: 7-10 ተመልከት)። አሦር እስራኤልን እንደመታች ሁሉ እርስዋም በተራዋ በባቢሎን ተመታች።

አገሮች ወይም ሕዝቦች ቅን ፍርድን በማዛባት ጽድቅ የጎደለው ተግባር እየፈጸመ ከፍርድ ያመለጡ ቢመስሉም፤ ክፉና ኃጢአተኛ የሆኑ ሰዎች በእግዚአብሔር ፊት በመቆም የኃጢአታቸውን ዋጋ የሚቀበሉበት የመጨረሻ የፍርድ ቀን ግን አለ። በክርስቶስ ደም እስካልተሸፈነ ድረስ ሳይቀጣ የሚቀር ኃጢአትና ክፉ ተግባር አይኖርም።

በተቃራኒ ትንቢተ አብድዩ በአድልዎ ግፍ ለሚፈጸምባቸው ክርስቲያኖች ማበረታቻ ሊሆን ይገባል። አንድ ቀን እግዚአብሔር ክፉና ኃጢአተኞች ሰዎችን በመቅጣት አማኞችን ስለ ጽድቅ ሥራቸው እንደሚሸልማቸው ሊያስታውሱ ያስፈልጋል። እግዚአብሔር በሕዝቡ ላይ በጽድቅ ይገዛል።

15ኛ ጥያቄ፡ የትንቢተ አብድዩን ዋና ትምህርት መረዳት አስፈላጊ የሚሆነው ለምንድን ነው? «በሌሎች ላይ ያደረግኸው በአንተም ላይ ይደረግብሃል። ድርጊትህ በራስህ ላይ ይመለስብሃል» የሚለው መንፈሳዊ መርሕ ሲሠራ ያየኸውና እውነት መሆኑን ያረጋገጥኸው እንዴት ነው?

16ኛ ጥያቄ፡ ትንቢተ አብድዩን አንብብ። ሀ) እግዚአብሔር ኤዶምን እንደሚቀጣ የወሰነባቸውን ምክንያቶች ዘርዝር። ለ) በኤዶም ላይ እንደሚፈጸመው የተነገሩ የፍርድ ትንቢቶች ምን ነበሩ? ሐ) እግዚአብሔር ለሕዝቡ የገባው ተስፋ ምን ነበር? መ) ከዚህ መጽሐፍ የምንማራቸው ጠቃሚ መንፈሳዊ ትምህርቶች ምንድን ናቸው?

ኤዶማውያን ማንም ሊቋቋማቸው እንደማይችል በማሰብ የሚኩራሩ ትዕቢተኞች ነበሩ። ዋና ከተማቸው ጲጥራ ለጥቃትና ለሽንፈት ፈጽሞ በማትመችበት ሁኔታ ላይ ነበረች። ከተማይቱ በኮረብታዎች ግርጌ የተሠራች ስለነበረች፤ ጥቂት ሰዎች ሊከላከሉት በሚያመች ሁኔታ ላይ ነበረች። ኤዶማውያን በቁጥር ጥቂት ሕዝብ ቢሆኑም፤ በጥንቱ ዓለም በጥበባቸው እጅግ ታዋቂ ሕዝብ ነበሩ። ይህም ወደ ትዕቢት መራቸው። እግዚአብሔር ትዕቢትን ስለሚጠላ ኤዶማውያንን እንደሚያዋርድ ተናገረ።

ኤዶማውያን ጨካኞችም ነበሩ። ከባቢሎናውያን ጋር በመተባበር ይሁዳን ከማጥቃታቸውም ሌላ፣ ከይሁዳ የተሰደዱ ሰዎች መጠጊያ ፍለጋ ወደ እነርሱ ሲሸሹ ይጨፈጭቷቸው ዘንድ ከባቢሎናውያን ጋር ተባበሩ። በኢየሩሳሌም መደምሰስ ታላቅ ደስታ ተሰማቸው። ይህ ሁሉ በአንድነት ተዳምሮ የእግዚአብሔርን ፍርድ አመጣባቸው። እግዚአብሔር በይሁዳ ላይ በፈጸሙት ዓይነት ወንጀል ፍርድ አመጣባቸው። በይሁዳ ላይ የፈጸሙትን በመሰለ ተመሳሳይ ጥፋት እግዚአብሔር እንደሚቀጣቸው ተናገረ።

በጌታ ቀን፡ ፍርድ በኤዶም ብቻ ሳይሆን በአሕዛብ ሁሉ ላይ ይሆናል። እግዚአብሔር ግን የጽዮንን ተራራ ኢየሩሳሌምን በመታደግ በምርኮ ለነበሩት እስራኤላውያን በረከትን ያመጣል። በአንድ ወቅት የኤዶም የነበረውን ምድር ሳይቀር ይገዛሉ።

17ኛ ጥያቄ፡ ለቤተ ክርስቲያንህ አባላት ልታስተምራቸው የምትችል መንፈሳዊ እውነቶችን ከትንቢተ አብድዩ ዘርዝር።

3ኛ ቀን፡ - ትንቢተ ዮናስ

አንድ ሰባኪ ወይም አገልጋይ እግዚአብሔር እንደሚፈልገው ባይመላለስ ያንን ሰው እግዚአብሔር ሊጠቀምበት ይችላልን? እግዚአብሔር ብዙዎችን ወደ ራሱ ለማምጣት ዓለማዊነት በሚያጠቃው ወንጌላዊ ሊጠቀም ይችላልን? አንድ ክርስቲያን እርሱ ሳይባረክ፣ እግዚአብሔር ሌሎችን ለመባረክ ሊጠቀምበት ይችላልን?

18ኛ ጥያቄ፡ እነዚህን ጥያቄዎች እንዴት ትመልሳቸዋለህ? መልስህን አብራራ።

ትንቢተ ዮናስ ዓለም እስካሁን ካየቻቸው የተሰካላቸው ሰባኪዎች መካከል አንዱ ስለሆነው ሰው ታሪክ ይገልጣል። በመልእክቱ ንጉሡን ጨምሮ የአንዲት ከተማ ሕዝብ በሙሉ ንስሐ እንዲገቡ አደረገ። ይሁን እንጂ የዮናስ ልብ በእግዚአብሔር ፊት ትክክል አልነበረም። ለአገልግሎቱ የነበረው ዝንባሌ እጅግ መጥፎ ነበር። ስለዚህ ራሱ ሊያገኝ የሚችለውን በረከት አጣ። ትንቢተ ዮናስ የቤተ ክርስቲያን መሪዎች ለሆንን ሰዎች

ከባድ ማስጠንቀቂያ ይዟል። ሕይወታችንን በሙሉ በእግዚአብሔር ቤት አገልግሎት ልናሳልፍ፣ እግዚአብሔር በኃይል ሊጠቀምብንና ለሌሎች በረከት ልንሆን እንችላለን። ነገር ግን እግዚአብሔር የሚፈልገን ዓይነት ሰዎች ላንሆን፣ አገልግሎትን በሚመለከት የተሳሳተ ዝንባሌ ሊኖረንና እግዚአብሔር የሚሰጠንን በረከት ልናጣ እንችላለን።

የትንቢተ ዮናስ ጸሐፊ

ከታናናሽ ነቢያት ሁሉ ላቅ ብሎ የታወቀው ዮናስ ነው። ታሪኩን ሁላችንም የምናውቀው ነው። ትንቢተ ዮናስ ከታናናሽ ነቢያት የሚመደብ ቢሆንም፣ ከሌሎች የትንቢት መጻሕፍት ሁሉ ፍጹም የተለየ ነው። የትንቢት መጻሕፍት በሙሉ ነቢያት ለሕዝቡ የተናገሯቸው መልእክቶች የተጻፉባቸው ናቸው። ትንቢተ ዮናስ ግን ነፃ በጥቂት ቀናት ውስጥ እንደምትጠፋ የሚገልጽ መልእክት ከመያዙ ሌላ ምንም ዓይነት ትንቢት አልያዘም። ይልቁንም መጽሐፉ ከነቢያት አንዱ የሆነውን የዮናስን ታሪክ የያዘ ነው።

ትንቢተ ዮናስ የተሰየመው የመጽሐፉ ዋና ባለታሪክ በሆነው በዮናስ ስም ነው። መጽሐፉን ዮናስ እንደጻፈው የሚገልጽ አሳብ በመጽሐፉ ውስጥ ስለሌለና የተጻፈው በሦስተኛ ሰው ስለሆነ፣ ማን እንደጻፈው ማረጋገጥ አንችልም። በግምት ግን የዚህ መጽሐፍ ጸሐፊ ዮናስ ሳይሆን አይቀርም። እንዲሁም የዮናስን ታሪክ በሚያውቅ በሌላ ሰውም ተጽፎ ሊሆን ይችላል።

እንደ አብዛኞቹ ታናናሽ ነቢያት፣ ስለ ዮናስ የምናውቀው ነገር በጣም ጥቂት ነው። ዮናስ ነቢይ እንደሆነ በ2ኛ ነገሥት 14፡25 ተጠቅሷል። በእስራኤል ይኖር የነበረና በዳግማዊ ኢየሩብዓም ዘመነ መንግሥት የነበረ ነቢይ ነው። ለእስራኤል ሕዝብ ለማስተላለፍ የፈለገው መልእክት ምን እንደ ነበረ አናውቅም። ስለ እርሱ የምናውቀው ነገር ቢኖር፣ እግዚአብሔር የአሦር ዋና ከተማ ወደነበረችው ወደ ነፃ የፍርድ መልእክት እንዲያደርስ በላከው ጊዜ ከእግዚአብሔር ጋር የነበረውን ግንኙነት ብቻ ነው።

በትንቢተ ዮናስ ከተመዘገበው ታሪክ ቀጥሎ ምን እንደተፈጸመ የምናውቀው ነገር የለም። ዮናስ ከኃጢአቱ በንስሐ ተመልሶ ይሆን?

ካሳለፈው የሕይወት ልምድ ተምሮ ይሆን? ወደ እስራኤል የተመለሰው በንስሐ በተለወጠ ልብ ካልሆነ በቀር መጽሐፉን አይጽፍም ነበር የሚል እምነት ስላለን፤ ለእነዚህ ጥያቄዎች ልንሰጥ የምንችለው ምላሽ ቢኖር አዎንታዊ ግምት ብቻ ነው።

የትንቢተ የናስ መጽሐፍ

የትንቢተ የናስ ታሪክ እውነተኛነት በብዙ ምሁራን ዘንድ አጠያያቂ ሆኖአል። የናስ በዓሣ ነባሪ ሆኖ ውስጥ ለሦስት ቀናት እንዴት በሕይወት ሊቆይ ይችላል? ጥላ የሆነችው ቅል እንዴት በፍጥነት ልታድግ ቻለች? ይህ ሊሆን የሚችል ነገር አይደለም በማለት ምሁራን መጽሐፉን በተለያዩ መንገዶች ይተረጉማሉ።

1. ተምሳሌታዊ አተረጓጎም፡- የመጽሐፉ ታሪክ እያንዳንዱ ክፍል አንድን እውነት የሚወክል ነው። ታሪኩንም ሆነ ለታሪኩ የሚሰጠውን ትርጉም በቁሙ (በቀጥታ) ልንረዳው አይገባም።
2. ምሳሌያዊ አተረጓጎም፡- አንዳንዶች ደግሞ ይህ ታሪክ ኢየሱስ ለደቀ መዛሙርቱ ከተናገራቸው ምሳሌዎች ጋር ተመሳሳይ ነው ይላሉ። (ለምሳሌ፡- የመልካሙ ሳምራዊ ታሪክ)። ይህ ታሪክ እውነተኛ አይደለም። ነገር ግን የሥነ-ምግባር ትምህርት ለማስተማር የተዘጋጀ የፈጠራ ታሪክ ነው ይላሉ። (የዚህ ዓይነቱ ታሪክ ልጆች እውነትን በሚገባ እንዲረዱ ለማድረግ የሚነገር እውነተኛ ያልሆነ ታሪክ የሚመስል ነው)።
3. እውነትን ለማስተማር ተጋንኖ የቀረበ ታሪክ፡- አንዳንዶች የዚህ ታሪክ የተወሰነ ክፍል እውነተኛ ነው ይላሉ። ወደ ነፃ የሄደ የናስ የሚባል ሰው ነበር። ይሁን እንጂ በታሪኩ ውስጥ የተጠቀሱት ዝርዝር ጉዳዮች ታሪኩን የበለጠ ልብ የሚነካ ለማድረግ ተጋንነው የቀረቡ ናቸው። ይህም የተመለከትነውን አደጋ ለመግለጥ ወይም የሠራነውን ታላቅ ሥራ ለማስረዳት በማጋነን እንደምንናገራቸው ነገሮች ያለ ነው። የተመሠረተው በእውነተኛ ታሪክ ላይ ቢሆንም፤ ይበልጥ ሕይወት እንዲኖረው ለማድረግ በዝርዝር ጉዳዮች ላይ ተጨማሪ ነገሮችን እናክላለን።
4. በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ እንደተጻፈው በቀጥታ በየናስ ሕይወት የተፈጸም ታሪክ ነው። መጽሐፉን የምንረዳበት ከሁሉም የተሻለው

መንገድ ተአምራቱን ጨምሮ የተጻፈው ሁሉ እንዳለ የተፈጸመ እውነተኛ ታሪክ መሆኑን ማመን ነው። ኢየሱስ በዚህ ታሪክ እንዳመነና የናስ በዓሣ ነባሪ ሆኖ ውስጥ ለሦስት ቀንና ሌሊት የቆየበትን ታሪክ የሞቱና የትንሣኤው መግለጫ አድርጎ እንደተጠቀመበት ግልጽ ነው (ማቴዎስ 12:40-41)። በዓሣ ነባሪ ሆኖ ውስጥ በርካታ ቀናት የቆዩና ዓሣ ነባሪው ተይዞ ከውስጡ ሲወጡ በሕይወት የተገኙ የሌሎች ሰዎች ታሪኮች አሉ።

ታሪካዊ ሥራ- መሠረት

የናስ የኖረው በዳግማዊ ኢየሮብዓም ዘመነ መንግሥት ነው (782-753 ዓ.ዓ.)። ኢየሮብዓም እግዚአብሔርን የማያመልክ ክፉና ኃጢአተኛ ቢሆንም፣ ኃይለኛ ንጉሥ እንደነበር የሚታወስ ነው። የእስራኤልን ድንበር በዳዊትና በሰሎሞን ዘመነ መንግሥት ወደነበረበት ስፍራ ሊመልስ ችሎ ነበር። ይህ የሆነበት አንዱ ምክንያት በዚያ ዘመን ከነዓንን የሚቆጣጠር ኃያል መንግሥት አለመኖር ነው። ወደ ሰሜን ምሥራቅ ርቃ ትገኝ የነበረችውና ሶርያን ያሸነፈችው አሦርም ደካማ ነበረች። ይህም ለእስራኤል ሕዝብ ታላቅ ሰላምንና ብልጥግናን አስገኝቶ ነበር። እስራኤል ታላቅ አገር በሆነች ጊዜ በብርታትዋ ትታበይ ጀመር። ኃይሏንና ብልጥግናዋን ያገኘችው የእግዚአብሔር ምርጥ በመሆኗ መሰላት። በውስጧ የነበረውን የጣያት አምልኮ እያወቀች ካለማስወገዷም ንስሐ ለመግባት አልፈለገችም።

እስራኤላውያን የእግዚአብሔር ሕዝብ ስለሆኑ እግዚአብሔር ለሌሎች አሕዛብ፣ በተለይም በጭካኔያቸው አንድ ጊዜ ለታወቁ ሕዝቦች ግድ የለውም የሚል እምነት ነበራቸው። አሦር ኃያል አገር እንደሆነችና በማንኛውም ጊዜ የእነርሱ ጠላት ልትሆን እንደምትችል እስራኤላውያን ያውቁ ነበር። ነቢዩ አሞጽ በኋላም ሆሴዕ በኃጢአታቸው ምክንያት እግዚአብሔር ከደግሰቆ ባሻገር (አሞጽ 5:27) ትገኝ ወደነበረችው ወደ አሦር (ሆሴዕ 9:3) እንደሚያስማርካቸው ለእስራኤል ሕዝብ መናገር ጀምረው ነበር። እግዚአብሔር የእስራኤልን ሕዝብ የሚቀጣው በአሦር አማካይነት እንደሆነ የናስ ያውቅ እንደነበረ መገመት ይቻላል።

አሦራውያን ለጠላቶቻቸው ከፍተኛ ያለ ጭካኔን በማሳየት ቀድሞውኑ እውቅናን ያተረፉ ነበሩ። አንዳንድ ጊዜ ጠላቶቻቸውን ከነሕይወታቸው

ይቀብሩ፤ ቆዳቸውን ይገፍፋና ምላሳቸውን ጎልጉለው በማውጣት ይቆርጡ ነበር። ዮናስ ወደ ነነዌ ሰዎች ሄዶ ለመስበክ ያልፈለገባቸው ምክንያቶች እነዚህ ነበሩ።

እግዚአብሔር በዮናስ በኩል ለሚያመጣው መልእክት አሦራውያንን አዘጋጅቶቻቸው ነበር ማለት ይቻላል። በ765ና በ759 ዓ.ዓ. አሦርን የመቱ ሁለት ከባድ መቅሠፍቶች ወርደው ነበር። በ763 ዓ.ዓ. ደግሞ የጥንት ሰዎች ብዙ ጊዜ የእግዚአብሔር ፍርድ ምልክት ነው ብለው የሚያምኑት የፀሐይ ግርዶሽ ተከስቶ ነበር። አንዳንዶች ደግሞ የመሬት መንቀጥቀጥ ሳይፈጸም አልቀረም ይላሉ። ዮናስ ራሱ ያልተለመደ ምልክት ነበር ማለት ይቻላል። ዮናስ በዓሣ ነባሪ ሆኖ ውስጥ ለሦስት ቀናት ስለቆየ፣ የዓሣ ነባሪው የጨንጎ አሲድ ፀጉሩንና ቆዳውን ወደ ነጭነት ቀይሮት ይሆናል። አሦራውያን ዮናስ ላመጣው መልእክት ፈጣን ምላሽ የሰጡት በእነዚህ ሁሉ ምክንያቶች ሳይሆን አይቀርም።

የትንቢተ ዮናስ አስተዋጽኦ

1. ዮናስ ለአሦራውያን እንዲሰብክ ከተሰጠው ተልእኮ ሸሽ (ዮናስ 1-2)፤
2. ዮናስ ለአሦራውያን እንዲሰብክ የተሰጠውን ተልእኮ ፈጸመ (ዮናስ 3-4)፤

ሀ. የሕዝቡ በንስሐ መመለስ (ዮናስ 3)፤

ለ. ለእግዚአብሔር ምሕረት ዮናስ የሰጠው ምላሽ (ዮናስ 4)፤

የትንቢተ ዮናስ ዓላማ

ትንቢተ ዮናስ ትንቢትን የያዘ ባይሆንም እንኳ አመዳደቡ ከትንቢት መጻሕፍት ውስጥ ነው። አይሁዶች ይህንን ያደረጉት ለምድን ነው? የዮናስ ታሪክ የተጻፈው ለአሦራውያን ጥቅም ሳይሆን፣ ለአይሁድ ነበር። እግዚአብሔር ለእነርሱ ስላለው ዓላማና ፍላጎት በርካታ የሆኑ ጠቃሚ ትምህርቶችን እንዲማሩ ከእግዚአብሔር የተሰጠ ነበር። ዮናስ ራሱ መማር የነበረበትን ትምህርት የእስራኤል ሕዝብ መማር ነበረባቸው።

1. እግዚአብሔር አይሁድን ሲጠራ ለራሳቸው ጥቅም ብቻ በስግብግብነት በመኖር በእግዚአብሔር በረከት ብቻቸውን ደስ እንዲሰኙ ሳይሆን ለአሕዛብም በማዳረስ የእግዚአብሔር መሣሪያዎች እንዲሆኑ ነበር። «የካህናት መንግሥት» ነበሩ (ዘጸአት 19:6)። ለአሕዛብ ብርሃን

መሆን ይጠበቅባቸው ነበር (ኢሳያያስ 42:6፤ 49:6)። አሕዛብ የሚባረኩት በእነርሱ በኩል ነበር (ዘፍጥረት 12:3)። እስራኤላውያን ግን ይህንን በመዘንጋት እግዚአብሔር መባረክ ያለበት እነርሱን ብቻ እንደሆነና አሕዛብ መረገምና መደምሰስ እንዳለባቸው አሰቡ። እግዚአብሔር የዮናስን ሕይወት እስራኤላውያን የተመረጡበትን ዓላማ ለማስታወስ ተጠቀመበት። በዮናስና በእስራኤላውያን ታሪክ ውስጥ የሚከተሉትን ተመሳሳይ ነገሮች ተመልከት፡-

- ለአሕዛብ ወንጌል ይሰብኩ ዘንድ እግዚአብሔር የዮናስና እስራኤልን ጠራቸው።
- የዮናስ እስራኤል ግን ከእግዚአብሔር የተሰጣቸውን ተልእኮ ለመታዘዝ ሳይፈቅዱ ቀሩ።
- የዮናስ በባሕር ውስጥ በመጣል፣ እስራኤል ደግሞ በአሕዛብ መካከል በመበትን ተቀጡ። (በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ባሕር ብዙ ጊዜ የአሕዛብ ምሳሌ ነው።)
- እግዚአብሔር የዮናስ በዓሣ ነባሪ ሆኖ ውስጥ እንደጠበቀው፣ የእስራኤልንም ሕዝብ ይጠብቃል።
- የዮናስ ንስሐ ገብቶ ተመለሰ። አንድ ቀን እስራኤልም ንስሐ ገብታ ትመለሳለች።
- የዮናስ በመጨረሻ ለእግዚአብሔር እንደታዘዘ፣ እስራኤልም አንድ ቀን ለእግዚአብሔር በመታዘዝ የዓለም ብርሃን ትሆናለች።

19ኛ ጥያቄ፡ ሀ) የእስራኤልና የቤተ ክርስቲያን ጥሪ ተመሳሳይ የሆነው እንዴት ነው? ለ) የዮናስ ለነጭ የነበረው አመለካከት ብዙ ክርስቲያኖች በዚህ ዘመን በሌሎች ነገሮች ደኅንነት ላይ ካላቸው አመለካከት ጋር የሚመሳሰለው እንዴት ነው? ሐ) የአንተ ቤተ ክርስቲያን እንደ እስራኤልና የዮናስ የመሆን አደጋ ይገጥማታል ብለህ ታስባለህ? መልስህን አብራራ።

2. በአንዳንድ ምሁራን አስተሳሰብ የመጽሐፉ ዓላማ፣ እግዚአብሔር አሕዛብ ለነበሩት ለነጭ ሰዎች እንደራራ፣ እስራኤልም በዙሪያዎ

ላሉት አሕዛብ በመራራት ይቅር እንድትል ማስተማር ነው (ማቴዎስ 5:44 ተመልከት)።

3. ሌሎች ምሁራን ደግሞ የዚህ መጽሐፍ ትኩረት በእግዚአብሔርና በባሕርይ እንዲሁም ከሰው ጋር ባለው ግንኙነት ላይ ነው ይላሉ። የመጽሐፉ ትኩረትና ዐቢይ ትምህርት እግዚአብሔር ለመረጠው ሕዝብ ቸር ለመሆን ያለውን ችሎታና መብት ማሳየት በመግለጽ፤ እግዚአብሔር በማን ላይ መፍረድና ማንን ይቅር ማለት እንዳለበት መወሰን የሰዎች መብት አይደለም። እግዚአብሔር ሰዎችን ይቅር ለማለትና ሁለተኛ ዕድል ለመስጠት ያለውን ፍላጎት የሚናገር መጽሐፍ ነው።

ዮናስና ነነዌ ተመሳሳይ ነበሩ። ሁለቱም ለእግዚአብሔር ባለመታዘዝ ይኖሩ ነበር። ይህ አለመታዘዛቸው ወደ እግዚአብሔር ፍርድ መራቸው። ሁለቱም ከነበሩበት ተስፋ አስቆራጭ ሁኔታ በራሳቸው ኃይል ለመውጣት አልቻሉም ነበር። በመጨረሻ ሁለቱም የነበሩበትን ተስፋ አስቆራጭ ሁኔታ አስተዋሉና በንስሐ ወደ እግዚአብሔር ተመለሱ። እግዚአብሔር ሁለቱንም ያዳናቸውና የታደጋቸው በጸጋው ነው። ሰዎች ኃጢአት ከበዛበት መንገዳቸው ወደርሱ ሲመለሱ፤ እግዚአብሔር ጸጋውን ለማሳየት ይወዳል። ለሰዎች ሁለተኛ ዕድል መስጠት ይወዳል።

ነነዌ ከእግዚአብሔር ፍርድ ራስዋን ማዳን አትችልም ነበር። ለሕዝቦቿ ብቸኛው ዕድላቸው ወደ እግዚአብሔር በንስሐ መመለስ ነበር። ይህም በመሆኑ፤ እግዚአብሔር በትክክለኛ አቅጣጫ የጀመሩትን ርምጃ በማክበር በእነርሱ ላይ ሊያመጣ የነበረውን ፍርድ ለጊዜው አስተላለፈው። የነነዌ ሰዎች ብዙ ሳይቆዩ ወደ ቀድሞው ኃጢአታቸው ስለተመለሱ ንስሐቸው በጣም የላላ ነበርና እግዚአብሔርን በእውነት አምነው ነበር ለማለት አይቻልም። በጥቂት ዓመታት ውስጥ እስራኤልን ይወጋሉ፤ ፈጽመውም ያጠፏታል፤ ሕዝቡንም ይማርካሉ። ቆይተን በትንቢተ ናሆም ውስጥ እንደምናየው እግዚአብሔር በነነዌ ላይ ያስተላለፈው ፍርድ ሊለወጥ የማይችል ነበር።

ነነዌና ዮናስ ለእስራኤል ሕዝብ ትምህርት ሰጪዎች ነበሩ። ስለዚህ ትንቢተ ዮናስ ለእስራኤል ሕዝብ ማስጠንቀቂያ ነበር። ዮናስ መጻሕፍት ካዘጋጁት ከመጀመሪያዎቹ ነቢያት አንዱ ነበር። ከእርሱ በኋላ የተነሡ

ነቢያት ሁሉ የእስራኤል ሕዝብ እንደሚጠፉ አመልክተዋል። በትንቢተ
 ዮናስ ግን እስራኤላውያን እንደ ነዌ ሕዝብ እንደነበሩ በመጥቀስ
 ያስጠነቅቃቸዋል። በኃጢአታቸው ምክንያት ሊፈረድባቸውና ሊጠፉ
 ይገባቸው ነበር። እስራኤላውያን የእግዚአብሔርን ጥበቃ የመጠየቅ መብት
 እንደሌላቸው አለመታዘዛቸውን ያመለክት ነበር። እግዚአብሔር ግን
 ጸጋውን ሊያሳያቸው ፈለገ። ስለዚህ ንስሐ ቢገቡና ከክፉታቸው ቢመለሱ
 እግዚአብሔር የፍርድ እጁን ከእነርሱ ላይ ሊያነሣ ደስታው ነበር።

20ኛ ጥያቄ፡ ሀ) ከዚህ መጽሐፍ ስለ እግዚአብሔር ባሕርይ ምን
 እንማራለን? ለ) ስለ ንስሐና ደኅንነት ምን እንማራለን? ሐ) ከዚህ
 ውስጥ ስለ እውነተኛ ንስሐና ስለ ሐሰተኛ ንስሐ ምን እንማራለን?

በትንቢተ ዮናስ ውስጥ ዐበይት መንፈሳዊ ትምህርቶች

ትንቢተ ዮናስ እጅግ ጠቃሚ በሆኑ መንፈሳዊ እውነቶችና
 ከሕይወታችን ጋር ሊዛመዱ በሚችሉ ቁም ነገሮች የተሞላ ነው። ከዚህ
 መጽሐፍ ልንማራቸው ከምንችል ትምህርቶች አንዳንዶቹ ቀጥሎ
 ተዘርዝረዋል፡-

1. የእግዚአብሔር ባሕርይ

ሀ. እግዚአብሔር ፈቃዱን ለመፈጸም ነገሮችን ሁሉ የሚቆጣጠርበትን
 ኃይል እንመለከታለን። እግዚአብሔር ግዕበሱን፣ ዓሣ ነባሪውን፣
 ትሉን ሳይቀር ሲቆጣጠር እንመለከታለን። ሁሉም እርሱ
 የሚፈልገውን ነገር አድርገዋል።

ለ. የእግዚአብሔርን ታላቅ ርኅራኄ መመልከት እንችላለን።
 እግዚአብሔር የነዌ ሰዎች እንዲሞቱ አልፈለገም ነበር። ዳሩ ግን
 ንስሐ የሚገቡበትን ዕድል እንዲያገኙ ፈለገ። እግዚአብሔር የነዌ
 ሰዎች ባሳዩት አነስተኛ የንስሐ ምልክት በእነርሱ ላይ ተዘርግቶ
 የነበረውን የፍርድ እጁን አነሣ።

ሐ. ጽድቅ የሆነውን የእግዚአብሔር ቁጣ እንመለከታለን።
 እግዚአብሔር ክፋትን ስለሚጠላ ኃጢአትን ይቀጣል።
 እግዚአብሔር ለቁጣ የዘገየ ነው (ዮናስ 4:2)። እግዚአብሔር
 መራራቱን የሚተውበትንና የሚፈርድበትን ጊዜ ይወስናል።

መ. ትንቢተ ዮናስ መሠረታዊ የሥነ-መለኮት ጥያቄ ያነሳል። «እግዚአብሔር ከፋዎችንና ኃጢአተኞችን የማይቀጣው ለምንድን ነው?» (ዮናስ 4:4-9)። ብዙ ጊዜ ከፋና ኃጢአተኛ የሚበለጽግ፣ ጸድቅ ደግሞ መከራን የሚቀበል ይመስላል። ክርስቲያኖች ዘወትር የሚፈልጉት እግዚአብሔር ከፋና ኃጢአተኛ የሆኑ ጠላቶቻቸውን ፈጥኖ እንዲቀጣላቸው ነው። እግዚአብሔር እነርሱ በሚፈልጉት ፍጥነት ይህን ሳያደርግ ሲቀር ግራ ይጋባሉ። ትንቢተ ዮናስ እግዚአብሔር ይቅር ለማለት ወይም ለመቅጣት መብት እንዳለው ይናገራል። እግዚአብሔር ከፋዎችና ኃጢአተኞች የሆኑትን ሰዎች ፈጥኖ ለመቅጣት ወይም የፍርድ እጆቹን ሳይሰነዝር ለዘላለም ለመቆየት አይገደድም። መጽሐፍ ቅዱስ እግዚአብሔር ኃጢአተኞችንና ከፋዎችን እንደሚቀጣ ያስተምረናል። ፍርዱ በኃጢአት ላይ ይፈጸማል (ኤርምያስ 13:14)። ዳሩ ግን መቼ መፈጸም እንዳለበት የመወሰን መብት ያለው እግዚአብሔር ራሱ ነው፤ በዚህ ሕይወት ወይም በዘላለማዊነት ሊሆን ይችላል።

2. የእግዚአብሔር ሕዝብ ባሕርይ

ዮናስ የእግዚአብሔር ሕዝብ ምሳሌ ነው። እኛ ብዙውን ጊዜ ልክ እንደ ዮናስ ነን።

ሀ. የተረጋገጠ ማስረጃ ሳይኖረን እንደ ዮናስ በሌሎች ላይ መጥፎ አስተያየት የምንሰነዝር ሰዎች ነን። ከሌሎች ነገዶች የሆኑ ሰዎችን በመጥላት ወንጌል እንዲደርሳቸው ባለመፈለግ የዘር መድልዎ የምናሳይ ሰዎች ነን። ከዳኑ በኋላም ቢሆን በየቤተ ክርስቲያኖቻችን ሙሉ በሙሉ አንቀበላቸውም። ከእነርሱ ጋር ጋብቻ አንመሠርትም። በኤኮኖሚ ዓቅማቸው ከእኛ ጋር የማይመጣጡትን ሰዎች አድልዎ በማድረግ እናገላቸዋለን። ሀብታሞች ከሆንን ከሀብታሞች ጋር ብቻ ኅብረት በማድረግ፣ ድሆችን እንንቃለን። ድሆች ከሆንን ደግሞ፣ ከድሆች ጋር ብቻ ኅብረት በማድረግ ከሀብታሞቹ ይልቅ መንፈሳዊ የሆንንን ይመስለናል። ወንዶች ከሴቶች ይልቅ የተሻሉ እንደሆኑና በእግዚአብሔር ዘንድ ተፈላጊነት እንዳላቸው የሚያስቡበት የጾታ ልዩነትም አለ። እግዚአብሔር እነዚህን ሁሉ ይጠላል። እነዚህ

ሁሉ መንፈሳዊ ብስለት የሌለንና ከእግዚአብሔር የራቅን መሆናችንን የሚያሳዩ ምልክቶች ናቸው። አዲስ ኪዳን የመለያየትና የአድልዎ ግድግዳዎች ሁሉ በክርስቶስ አካል የፈራረሱ መሆናቸውን ያስተምረናል (ገላትያ 3:28፤ ቁላስይስ 3:11 ተመልከት)።

ለ. የእግዚአብሔር ሕዝብ እርሱ ለሕይወታቸው ካለው ዓላማና ፈቃድ ብዙ ጊዜ ይሸሻሉ። የእግዚአብሔር ፈቃድ ከባድ ወይም የማይወዱት እንደሆነ ያስባሉ። ስለዚህ በራሳቸው ውሳኔ በመሸሽ ሌላ ነገር ያደርጋሉ። በዚህም ማድረግ የሚችሉት ከሁሉ የላቀ ነገር እንደሚያመልጣቸው አይገነዘቡም። እውነተኛ ደስታ ለማግኘት የምንችለው እግዚአብሔር የሚፈልገውን ነገር ስናደርግ ብቻ ነው። ከእግዚአብሔር መሸሽ አደገኛ ነው። ጉዳቱ ለእኛ ብቻ አይደለም፤ በሌሎች ሰዎች ሕይወት ላይም አደጋ ሊያመጣ ይችላል። ምንም በማያውቁ የመርከብ ላይ መንገደኞች፣ በሚስተቻችን፣ በልጆቻችን፣ ወዘተ. ሠራተኞች አደጋ ሊያስከትል ይችላል።

ሐ. የእግዚአብሔር ሕዝብ ብዙውን ጊዜ ለሌሎች ወንጌልን የማዳረስ አስፈላጊነት ዘንግተው በራሳቸው ጉዳዮች ላይ ብቻ ያተኩራሉ። ብዙ ክርስቲያኖች የሚጉዳኙትና አብረው የሚውሉት ከክርስቲያኖች ጋር ብቻ ነው። የዓለም ብርሃን ይሆኑ ዘንድ እግዚአብሔር እንደጠራቸው ይዘነጋሉ። ዮናስ ከሕዝቡ ይልቅ ለቅሊቱ እንዳዘነ፣ እኛም በየቀኑ ያለ ክርስቶስ እየሞቱ ወደ ገሃንም ከሚሄዱት ከብዙ ሺህ ሰዎች ይልቅ፣ ለሥልጣናችን ወይም ለቁሳዊ ሀብታችንና ለምሾት ኑሮአችን ልንጨነቅ እንችላለን።

3. እግዚአብሔር ከሕዝቡ ጋር ያለው ግንኙነት

ትንቢተ ዮናስ እግዚአብሔር ከሕዝቡ ጋር ስላለው ግንኙነት በርካታ ትምህርቶችን ይሰጠናል።

ሀ. እግዚአብሔር ሕዝቡን ወደ ፈቃዱ ለመመለስ በትጋት ሲሠራ እንመለከታለን።

ለ. የቀድሞ ስሕተቶቻቸውን እየረሳ ሰዎችን እንደገና ለመጠቀም የሚያስችለውን የእግዚአብሔር ጸጋ እናያለን።

ሐ. እግዚአብሔር በፈቃዱ ውስጥ ባይሆኑም እንኳ በከፍተኛ ደረጃ በሰዎች ለመጠቀም ያለውን ችሎታ እንመለከታለን። ዮናስ

ከእግዚአብሔር ሸሽቶ በመሄድ ላይ ነበር፤ እግዚአብሔር ግን ለመርከበኞቹም ኃይሉን ለማሳየት ተጠቀመበት። ዮናስ በእግዚአብሔር ላይ ተቆጥቶ ነበር፤ እግዚአብሔር ግን አንዲት ትልቅ ከተማን ለማዳን ተጠቀመበት።

21ኛ ጥያቄ፡ ሀ) እነዚህን እውነቶች በራስህ ሕይወት ወይም በሌሎች ሕይወት ያየህባቸውን መንገዶች ዘርዝር። ለ) እነዚህ እውነቶች ለክርስቲያኖች የሚያስፈልጓቸው ለምንድን ነው?

በአዲስ ኪዳን ውስጥ የዮናስ ታሪክ የጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ ምሳሌ ሆኖ እናያለን። ዮናስ ለነነዌ ሰዎች ምልክት እንደነበር፤ ኢየሱስም ለአይሁድ ምልክት ነበር (ሉቃስ 11:30)። ዮናስ በዓሣ ነባሪ ሆኖ ውስጥ ለሦስት ቀንና ሌሊት እንደነበር፤ ኢየሱስም በመቃብር ውስጥ ለሦስት ቀንና ሌሊት ነበር (ማቴዎስ 12:39-41)። ኢየሱስ «የዮናስ ምልክት» በማለት በማቴዎስ 16:4 የተናገረው፤ ልክ ዮናስ በዓሣ ነባሪው ሆኖ ውስጥ ከነበረበት ተምሳሌታዊ ሞት እንደተነሣ ክርስቶስም መነሣቱን የሚያሳይ ነው።

22ኛ ጥያቄ፡ ዮናስ 1-4 አንብብ። ሀ) ዮናስ ከእግዚአብሔር ጋር የነበረውን ግንኙነት ግለጽ። ለ) እግዚአብሔር ካልዳኑ ሰዎች ጋር ያለውን ግንኙነት ግለጽ።

ዮናስ በእስራኤል ሕዝብ መካከል የሚኖር የእግዚአብሔር ነቢይ ነበር። ምናልባት እግዚአብሔር በኃይል ተጠቅሞበት ይሆናል። ነገር ግን እግዚአብሔር ለዮናስ ሌሎች ዕቅዶች ነበሩት። የአሦር ዋና ከተማ ወደሆነችው ወደ ነነዌ እንዲሄድ ፈልጎ ነበር። እግዚአብሔር በዮናስ በኩል ለነነዌ ያስተላለፈው መልእክት የፍርድ መልእክት ነበር። ምናልባት ዮናስ ለባዕዳን እጅግ ጨካኞች የነበሩትን አሦራውያንን ፈርቶ ይሆናል። ነገር ግን የፈራው ሌላው ነገር ወደ አሦር ከሄደና ከሰበከላቸው፤ ንስሐ ይገቡና እግዚአብሔር ይቅር ይላቸዋል የሚለውን አሳብ ይመስላል። ዮናስ አሦራውያን በንስሐ ተመልሰው እንዲኖሩ ሳይሆን፤ እንዲጠፉ ፈልጎ ነበር።

አሦር የምትገኘው ከእስራኤል በስተሰሜን ምሥራቅ 1200 ኪሎ ሜትሮች ያህል ርቃ ነበር። ወደዚያ ለመድረስ ብዙ ወራቶችን ይወስድ ነበር። ዮናስ ግን ወደ ምዕራብ ሄደ። በምዕራብ ከሚገኙና ከሚያውቋቸው ከተሞች ራቅ ብላ ወደምትገኘው ወደ ጦርሴስ የሚሄድ መርከብ አገኘ። ጦርሴስ በስፔይን ውስጥ የምትገኝ ሳትሆን አትቀርም። (በዚህ መጽሐፍ ጀርባ ያለውን ካርታ ተመልከት።)

ዮናስ ከእግዚአብሔር ሸሽቶ ለማምለጥ የሚችል መስሎት ነበር። እግዚአብሔር ግን ለዮናስ ዓላማ ነበረው። በታላቅ ትዕግሥት ዮናስን ለማስተማርና እንዲታዘዝ ለማድረግ ጣረ። አውሎ ነፋስን፣ ዓሣ ነባሪን፣ ቅልንና ትልን በመጠቀም እግዚአብሔር ዓላማውን ፈጸመ። የእግዚአብሔር ዓላማዎች በአንድ ነገር ብቻ የተወሰኑ አለመሆናቸውን መመልከቱ አስደናቂ ነው። እግዚአብሔር ጉዳይ ያለው ከነጭ ሰዎች ጋር ብቻ ሳይሆን በመርከቡ ላይ ከተሳፈሩት ሰዎች ጋርም ነበር። እግዚአብሔር ከአሕዛብ ጋር ጉዳይ ያለው ቢሆንም፣ በዚህ አጋጣሚ ዮናስም እንዲያድግ ይፈልግ ነበር።

እግዚአብሔር አውሎ ነፋስን በመጠቀም፣ በመርከቡ ውስጥ የነበሩ ሠራተኞች ዮናስን ወደ ባሕሩ እንዲጥሉት አደረገ። እግዚአብሔር ዓሣ ነባሪን በማዘጋጀት ዮናስን እንዲውጥና መልሶ ወደ ባሕር ዳርቻ እንዲወስደው አደረገ። ዮናስም በዓላው ሆድ ውስጥ ሆኖ ወደ ነጭ ተጓዘ። እግዚአብሔር የዮናስን መልእክት ይሰሙ ዘንድ አሦራውያንን አዘጋጅቶ ስለነበር መልእክቱን ሰሙና ፈጥነው ንስሐ ገቡ። ዮናስ አሁንም ቢሆን የሚፈልገው አሦራውያን ሲጠፉ ማየት ነበረና ወደ ተራራማ ስፍራ በመሄድ በከተማይቱ ላይ የሚሆነውን መጠባበቅ ጀመረ። እግዚአብሔር የነጭን ሰዎች ባለመቅጣቱ እጅግ ተቆጣ። እግዚአብሔር ቅልና ትንሽ ትልን በመጠቀም ሰዎች ከሌሎች ቁላዊ ነገሮች የላቁና የተሻሉ መሆናቸውንና ከሕዝቡ ሥጋዊ ምችት ይልቅ የአሕዛብ ንስሐ መግባት እንደሚገደው ለዮናስ አስተማረው።

23ኛ ጥያቄ፡ ሀ) ከትንቢተ ዮናስ የተማርሃቸውን አንዳንድ መንፈሳዊ ትምህርቶች ዘርዝር። ለ) እነዚህን ትምህርቶች በቤተ ክርስቲያን ለሚገኙ ለሌሎች ሰዎች ለማስተማር ዐቅድ።

4ኛ ቀን፡ -

የዚህን ሳምንት ትምህርት ክልስና ለሳምንታዊ ስብሰባ ዝግጅት ይረዳህ ዘንድ የውይይት ጥያቄዎችን ተመልከት።

ሳምንታዊ ስብሰባ

1. ሳምንታዊው የአምልኮ ጊዜ
2. የጸሎት ጊዜ
3. የትምህርቱ ክለሳ
4. ውይይት

ሀ. 1) ሕዝቡ ንስሐ እንዲገቡና ወደ እግዚአብሔር እንዲመለሱ ለማስጠንቀቅ ኢዩኤል በምሳሌነት የተጠቀመበት መቅሠፍት ምን ነበር? 2) እግዚአብሔር ዛሬ አደጋዎችን ወይም ችግሮችን እንዴት ይጠቀማል? 3) እግዚአብሔር በክርስቲያኖች ሕይወት አደጋዎችን ከሚልከባቸው ምክንያቶች አንዳንዶቹን ዘርዝር። እነዚህ ነገሮች በሕይወትህ እንዴት እንደተፈጸሙ ለማስረዳት ምሳሌ ስጥ። 4) ሰዎች ለሚደርሱባቸው ችግሮችና ለሚያጋጥሟቸው አደጋዎች ዛሬም የሚሰጡትን የተለያዩ ምላሽ ግለጽ። 5) በችግር ጊዜ የክርስቲያን ምላሽ ምን መሆን አለበት?

ለ. 1) አብድዩ ስለ ኤዶም የተናገረው ዋና ትንቢት ምን ነበር? 2) እግዚአብሔር ኤዶምን የቀጣው ለምን ነበር? 3) እግዚአብሔር ስለሚያደርጉት ነገር በአሕዛብና በመንግሥታት ላይ ስለሚያመጣው ፍርድ ይህ ምን ያስተምረናል?

ሐ. 1) ከትንቢተ ኢዩኤልና አብድዩ ትምህርት «የጌታ ቀን» ምን እንደሆነ ግለጽ። 2) የጌታ ቀን ዐበይት ባሕርያት ምንድን ናቸው? 3) ክርስቲያን ስለዚያ ቀን የተነገሩትን ትንቢቶች መረዳት ያለበት ለምንድን ነው?

መ. 1) ትንቢተ ዮናስ የተጻፈባቸውን ምክንያቶች ዘርዝር። 2) የእስራኤል፣ የዮናስና የቤተ ክርስቲያን ጥሪ የሚመሳሰለው እንዴት ነው? 3) ዮናስ ለአሦራውያን ለመመስከር የነበረው ዝንባሌ ዛሬ

ብዙ አብያተ ክርስቲያናት ካላቸው ዝንባሌ ጋር የሚመሳሰለው እንዴት ነው?

ሠ. 1) ስለ መሪነት ከዮናስ ምን ምን ትምህርቶችን እንማራለን? 2) ስለ እግዚአብሔር ምን እንማራለን? 3) ዛሬ የእኛ ዝንባሌ እንደ ዮናስ ሊሆን የሚችልባቸውን መንገዶች የሚያሳዩ ምሳሌዎችን ዘርዝር።

5. ጸሎት።